

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
18:58	19:13	19:17	19:07	19:01	19:16	19:12	19:19	19:18	19:01	כניסת שבת
20:20	20:20	20:18	20:20	20:18	20:20	20:22	20:18	20:20	20:18	יציאת שבת
20:50	20:55	20:52	20:50	20:53	20:51	20:55	20:52	20:52	20:53	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבכני דרשו

דף היומי: בבא בתרא קכו - קלב | משנ"ב: מס'מין רב"ג סעיף ב' עד סימן רכ"ה סעיף ג' | מוסר: 'ועתה נדבר אוחות דירת האדם' עד פרק ט"ו 'ולחפך חס ושלום' | קנין חכמה: 'הביטחון השבועי' עד סוף שער השמחה

יום המיישי כ"ט אייר תשע"ז | פניני פרשת במדבר | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

הגיליון הבא יצא לאור אי"ה בעוד שבועיים פר' בהעלותך

Dirshu דרשו ד' ועוז

קרן עולמית לחינוך ועידוד לימוד התורה

ראינו שהיה בא בבוקר עם עינים אדומות מאד, מרוב חוסר שינה, החלטנו פעם אחת נבדוק מתי הוא הולך לישון, חדרו היה סמוך לחדר שלנו, התארגנו כמה בחורים וחיכינו עד שעה אחת, שתים, שלוש בלילה

השקידה בתורה וניצול הזמן של מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

אותנו בעולם בשביל לחנך את הנערים. פעם בשיעור קודם תפילת שחרית. אמר רבינו, נשאר עוד שתי דקות עד התפילה נו בשתי דקות אומר הח"ח שאפשר להספיק ארבע מאות מילים, ולכן נמשיך ללמוד. (רבינו אמר שבדק וראה שאפשר לומר יותר ממאתים מילים בדקה. אבל הח"ח כנראה דיבר במילים שלא רגיל כ"כ לומר, ואני בדקתי בדבר שאדם רגיל לומר, גם הח"ח לא איירי באחד שמדבר מהר, אלא רגיל).

היה פעם שרבינו אמר, נשאר עוד שלוש דקות לזמן התפילה, והוסיף דהנא דינא הוא דמי שהוא חולה מותר לחלל עליו שבת אף אם ישאר לחיות רק עוד שלוש דקות. ואפילו דקה, הוא יכול להספיק לעשות תשובה ועי"ז יכול להיות מאושר.

והוסיף כמה אדם חי? אף אם תשעים או מאה שנה, מ"מ העיקר הוא הזמן שבו לומד תורה, וכמה זה כבר? (אמרת לרבינו אבל לכאו' אם מלמד אחרים ומחזק רבים וכדומה, הכל מכפיל עצמו, אמר רבינו: אבל יש גם גרעון, השבתי הא כתוב המזכה הרבים אין חטא בא ע"י).

שאלו משיבה קטנה מסוימת, שרוצים לארגן שכל בחור יאמר לזה שלידי ברכות השחר והשני יענה אמן, שאל רבינו למה לא? השיבו שזה יותר זמן, הגיב רבינו ומה יעשו בזמן הזה שטויות.

הגאון ר' ישראל סלנטר זצ"ל שאל את ר' יוזל (הסבא מנובהרדוק) מדוע מעביר זמנו גם בעסק הפרנסה, ואמר לו כדי שיהיה במה לחיות. אמר לו ר' ישראל מה עם שיהיה עם מה למות, ומיד הפסיק ועסק רק ברוחניות.

ובאמת דבר זה בעיה של אנשים, שזה כולם מבינים שצריך שיהיה עם מה לחיות, אבל שצריך שיהיה גם עם מה למות לא מבינים. אדם שלא השיג בזמן שהוא חי, הוא אבוד, כמו שנאמר היום לעשותם ומחר לקבל שכרם.

המשך בעמוד 11 <<<

מרן הגראי"ל שטיינמן שליט"א

סיפר הג"ר שמריהו אלפא שליט"א שזוכר עוד מתקופה שלמד בישיבת חפץ חיים בכפר סבא אצל רבינו, ראינו שהיה בא בבוקר עם עינים אדומות מאד, וזולגות דמעות מרוב חוסר שינה, החלטנו פעם אחת נבדוק ונראה מתי הוא הולך לישון, חדרו היה סמוך לחדר שלנו, התארגנו כמה בחורים וחיכינו עד שעה אחת, שתים, שלוש בלילה, לא החזקנו מעמד, נפלנו ונרדמנו, והוא עדיין המשיך להיות ער ולשקוד בתורה. (והוסיף ואמר: הכל היה אצלו עם עמל גדול).

בחזרה מחו"ל

אכתוב בס"ד מה שזכיתי בחדש ה' לחזות. (יום ו' כ"ט סיון תש"ע) בשעה ארבע (לפנות בוקר) נכנס רבינו לביתו בבואו ממסע חיזוק בחו"ל וזכיתי לקבל פניו, מיד נכנס רבינו לחדרו לבוש בכובע ומעיל, והתיישב במקומו, ואמר לי שחבל על הזמן וצריך להתחיל ללמוד, מיד הבאתי לרבינו הגמ' שבת, ומיד שאל היכן אוחזין, והראיתי לרבינו היכן אוחזין בשבת דף קי"ט ב' והחל מיד בלימוד השיעור.

היה פעם במוצ"ש שרבינו לא חש בטוב, ואחד מבני הבית ניסה לומר לרבינו שאולי יוותר על אמירת השיעורים, אמר רבינו כמה זמן כבר נשאר לי לחיות, צריך לנצלם ללימוד התורה.

...

סיפרה הרבנית ע"ה, שפעם באו קרובי משפחה מחו"ל והמתינו שרבינו יחזור, וכשחזר קיצר עמם בדברים, והיה לפלא, הלא הם אורחים מחו"ל, וכששאלה אותו לפרש הדבר אמר, בשביל מה ה' השאיר אותי בחיים מכל המשפחה אם לא בשביל ללמוד, ולא לשבת ולדבר דברים בטלים עם אורחים.

מעשה שהיה עם בחור בישיבה בכפר סבא שסטר על פניו של אחד הרמ"ים, ורצו לסלקו מהישיבה, ורבינו אמר שהוא ידבר עמו והסתובב עמו שלש שעות ודיבר אתו עד שהלה הביע חרטה עמוקה ואמר שיותר לא יעשה כן, הרבנית שאלה את רבינו למה בזבז כ"כ הרבה זמן עם הבחור, אמר לה רבינו: הקב"ה השאיר

פעם סיפרה לנו אמא מה הנחיל בלבה אהבת תורה: "בילדותי התגוררנו כל המשפחה בחדר אחד פעם אחת, כדרך של ילדות, צחקתי בקול גדול, ואבא הופרע מריכוזו. הבטתי בפניו, וראיתי עליהן צער ויגון עצומים כאילו חרב עליו עולמו"

הרבנית ר. צביון מספרת על האהבה והמסירות לתורה של אמא הרבנית ב. קנייבסקי ע"ה

אהבתה לתורה? – בבית הוריה, כמובן, אצל סבא וסבתא אלישיב. פעם סיפרה לנו אמא מה היה היסוד שהנחיל בלבה אהבת תורה: "בילדותו התגוררנו כל המשפחה בחדר אחד. פעם אחת, כדרך של ילדות, צחקתי בקול גדול, ואבא הופרע מריכוזו. הבטתי בפניו, וראיתי עליהן צער ויגון עצומים כאילו חרב עליו עולמו. אכן, המאורע זעזע אותי והותיר בי את רישומו כל ימי חי".

ועוד סיפרה אמא: "אמי הנחילה לנו אהבת תורה עצומה. היא היתה משננת באוזנינו שוב ושוב: 'אבא ותורתו במקום הראשון!' אמא גדלה כשבאוזניה מתנגן יומם ולילה ניגונו של סבא הרב אלישיב בעת לימודו. הניגון המתוק הזה ליווה אותה כל חייה. לפני מספר שנים נסעה מכרה של אמא להתארח בחג הסוכות אצל חמותה, המתגוררת באותה סמטה שבה התגורר סבא הרב אלישיב. לאחר החג שוחה המכרה לאמא: "בתי בת השנה בכתה בשעה שלוש לפנות בוקר. מכיון שהדירה שבה שהינו סמוכה לסוכתו של הרב אלישיב, חששתי פן התינוקת תפריע לרב, ולכן נשארתי ערה כדי להשגיח עליה, שלא תבכה. כל אותו לילה התענגתי על קולו הערב של הרב אלישיב מתנגד בלימודו".

אמא התרגשה: "שמעת את אבא שלי לומד? הזכירי לי בבקשה את הניגון! לימודו של אבי זה הגן עדן שלי!" המכרה לא הצליחה להיזכר בניגון, אולם אמא לא הרפתה ממנה, ולא נחה דעתה עד אשר נזכרה בו הידידה ושרה אותו באוזניה, כשאמא מתרפקת בערגה.

שלו - שלה

בספרו 'טעמא דקרא' על התנך מבאר אבא את הפסוק "נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ". פסוק זה כתוב בספר משלי, בפרק ל"א, המתאר את שבחיה של אשת החיל. אבא שואל: מדוע מעלה זו נמנית בין שבחיה של האשה? ומבאר: מה שבעלה יושב בשערי העיר בין הסנהדרין, הרי זה משום שרעייתו, אשת החיל, נטלה על עצמה את כל עול הבית. על ידי שפטרה אותו מתפקידיו בבית, אפשרה לו להיות נודע בשערים.

כמה נאים הדברים לדורשם על אמא!

הפנינים שלי

כל ימיה התבטלה אמא לאבא ולתורתו. היא ביטלה את דעתה מכל וכל. לא דרשה מעצמה מאומה ולא ביקשה דבר. אבא ותורתו היו בשבילה קודש קודשים. 'שכר מצוה - מצוה'. הקב"ה שילם לה כבר בעולם הזה, ומתוך התבטלותה הגדולה צמחה להיות מורת דרך לרבבות נשות ישראל, כיצד מגדלים בית של תורה.

בערב חג הסוכות האחרון לחייה נשאלה אמא על ידי אחת המבקרות איזו מתנה קנה לה בעלה לחג - האם שרשרת פנינים או שרשרת אחרת. אמא חיכה ואמרה: "אני מקבלת פנינים באופן קבוע - הפנינים שלי הן תורתו של בעלינו"

(מתוך הספר בית אמי)

שמחת סיום הש"ס

בתאריך י"ד בניסן חל יום חג אצל אמא. כידוע, אבא הינו בכור להוריו, וכדי להימנע מתענית בכורות עורך הוא בערב פסח סיום על כל הש"ס, תלמוד בבלי ותלמוד ירושלמי, ועל ספרים נוספים, שאותם הוא לומד במחזור שנתי מאז היותו בן שש עשרה. הסיום מתקיים בבית הכנסת 'לדרמן' לאחר התפילה, בנוכחות המון רב ובכורים נוספים. לאחר מכן מחלקים עוגות ויין לכל הציבור, וגם בעזרת הנשים.

מח הברוך קנייבסקי שלי"א

אצל כל אשה אחרת זהו היום העמוס ביותר בשנה, ואילו אצל אמא - העולם עמד מלכת. ממקומה בעזרת הנשים היתה צופה אמא הנרגשת במעמד המרומם מתחילתו ועד סופו, כשהיא סוחפת בהתרגשות את מכרותיה ואת ציבור הנשים שנלווה אליה. ה'סיום' התנהל

בניחותא, כאילו לא ערב פסח היום, ורק לאחר שהסתיים, שבה אמא הביתה והזדרזה לסיים את ההכנות לכבוד החג הממשמש ובא. בשנה האחרונה לחייה, בחול המועד פסח, סיפרה אמא לנכדים על הפומפיייה שקנה סבא הסטייפלר לאשתו, כמתנת חג. "גם לך סבא קונה מתנות?" שאלוה הנכדים, ואמא השיבה על אתר: "סיום הש"ס - זו המתנה שלי!"

חיים של אהבת תורה

אהבתה של אמא לתורתו היתה ניכרת על כל צעד ושעל. כשתלמיד חכם הגיע הביתה, היתה קמה לכבודו במלוא קומתה. כשנערכה הכנסת ספר תורה באזור, הקפידה לרדת ולהשתתף בתהלוכה. פעם סיפרה לה אחת ממקורבותיה, כי אמא תרמה ספר תורה מהודר ויקר מאוד, ואמא הגיבה: "אכן, זהו סכום גדול, אך זהו הכסף היחיד שישאר לאמך לאחר מאה ועשרים..."

אשה מבוגרת הגיעה לאמא בלוויית בנה האברך וחיכתה לְתוֹךְה. כשזמן ההמתנה נמשך, פנה האברך לאמו והציע לה כי ישובו פעם אחרת. מאחר שתורם היה קרוב, התעניינה אמא מדוע אינו יכול להמתין עוד דקות ספורות. "אני ממנהר לכולל, עוד מעט מתחיל ה'סדר'. אחזיר את אמי לביתה וננסה להיכנס פעם אחרת". אמא נדרכה: "אכן, חלילה לך מלבטל תורה; השאר כאן את אמך, ואני אדאג כי משיהו ישיב אותה לביתה!"

יסודות איתנים של אהבת תורה

מנין שאבא אמא את השקפתה המוצקה על חיי תורה? היכן קיבלה עוז ותעצומות להקריב למען חיי תורה? באיזו קרקע ספגה את

כאשר החלו להתפזר ענני העשן מעל אירופה החרבה, החל רבינו לתור אחר גורל בנו. אנשים 'מציאותיים' טענו, כי לילד קטן לא היה כל סיכוי לשרוד, ומוטב לו שיתמקד בחיפוש יתר קרוביו הבוגרים, אולם רבינו סירב להתייאש

מרן בעל 'שבט הלוי' מחפש אחר בנו תוך כדי עמל התורה

עמל התורה בשואה הפרטית

בתחילת דרכו של רבינו בארץ, סבל מקשיים רבים, הן קשיי פרנסה והן שבנו נשאר בעמק הבכא, ועוד קשיים רבים מבית ומחוץ. ועם כל זאת, היה רבינו עמל בתורה במסירות נפש יומם ולילה. באותה תקופה, המתח בבית היה נורא ואיום, סיפרו ילדיו, אי אפשר לדמיין את החרדות שנתונים בהן הורים, שהשאירו ילד על אדמה בוערת, והשמועות שטפטפו ארצה על השואה האיומה גרמו פלצות לכל המשפחה. התגובה של הרבנית ע"ה הייתה לחץ דם גבוה והתמוטטות פיזית. המתח והפחד גרמו לה לסבול מכך במשך שנים.

בתקופות רגישות, היה לחץ הדם מטפס לרמות קריטיות, והיא הוכרחה לשכב חודשים על גבי חודשים ולא לקום מהמיטה. ועם כל זאת, רבינו מסר נפשו על התורה יומם ולילה, כאילו וכל ילדיו עמו בנחת ובשלוח בארץ ישראל, הוא היה שקוע בספריו ובתורתו יומם ולילה.

לימים סיפר בנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א, במשך שנה וחצי במהלך המלחמה לא ידע אבא כלל מה נעשה עמי, והיה מוטרד מכך עמוקות. מדי פעם היה שוטח את חששותיו הכבדים באזני הרב דושינסקיא, והוא הבטיח לו פעם אחר פעם בבטחה, 'שלומו של בנך טוב, ועוד תרווה ממנו הרבה נחת'.

גם הידיעות המחרדות שהגיעו מאירופה הבוערת לא הזיזו את רבינו מגמתו והתמתנו. בירושלים של אז התגודדו תדיר חבורות של אנשים, להתעדכן בכל בדל של מידע, שמגיע מאירופה הכבושה, כאשר השומעים היו מוסיפים ניתוחים ופרשנויות משלהם. ובפרט גאה המתח, בעת שהצורר רומל וצבאו הגרמני, גמרו אומר לכבוש את ארץ ישראל.

אך רבינו, על אף המתח העצום והחשש הכבד לגורל משפחתו, ולחיינו של בנו, הגה בתורה בשקידה ובהתמדה אינסופית, כאילו לא נוגע לו כל העניין, כאילו לא השאיר מאחור בני משפחה שגורלם איננו ידוע... רק אחת לכמה ימים, כאשר היה מחלץ עצמותיו מהישיבה או מהעמידה הממושכת בבית המדרש, היה ניצל לדקה או שתיים, לשמוע מהמתרחש בגולה העולה בלהבות, ומיד שב לתלמודו.

הילד האבוד מתאחד עם הוריו

במשך שנה וחצי האחרונות של המלחמה, לא היו לרבינו ידיעות כלל מבנו, היה נתק גמור בין אירופה לארץ ישראל. הגרמנים שלטו על העברת התקשורת ממדינות אירופה.

אולם כאשר החלו להתפזר ענני העשן מעל אירופה החרבה, וממדי הזוועה הבלתי נתפסת החלו להיחשף, החל רבינו לתור אחר גורל בנו. אנשים 'מציאותיים' טענו, כי לילד קטן לא היה כל סיכוי לשרוד, ומוטב לו לרבינו שיתמקד בחיפוש יתר קרוביו הבוגרים. אולם רבינו סירב להתייאש.

הבטחת המהרי"ץ דושינסקי, כי יזכה לראות את בנו חי וקיים, נסכה בו עידוד, ומידי יום ששי היה מכתת את רגליו לקונסוליה האוסטרית ולשאר הקונסוליות, שם היו מוקדי מידע ורשימות

"לְמִשְׁפָּחָתָם לְבֵית אֲבֹתָם" (במדבר א', ב')

ערב פרוץ מלחמת העולם השנייה, בר"ח סיוון שנת תרח"צ, נולד לרבינו בנו הבכור. כשעלתה סוגיית קריאת השם, השתוקק רבינו לקוראו על שם רבו האהוב רבי יהודה מאיר שפירא מלובלין, אלא שהסבא, החותן רבי מרדכי גלבר, שהיה חסיד נלהב של האדמו"ר הגה"ק רבי חיים אלעזר ממונקאטש שנפטר זמן קצר קודם לכן, ביקש שיקראו את הנכד על שם רבו. כהסכם של פשרה, נקרא הילד 'חיים מאיר' על שמם של שני הצדיקים.

לימים סיפר בנו הגאון רבי חיים מאיר שליט"א: בימים ההם, כשרבינו החליט לעלות ארצה, היה הדבר כרוך בסיכון לא פשוט. הורי נאלצו לנסוע באוניה בלתי לגאלית שעברה דרך חתחתים של נהרות ואגמים צדדיים. זו הייתה מסירות נפש לארץ ישראל. אותי הם לא יכלו לצרף למסע המפרך הזה,

כי זו הייתה נסיעה בלתי ליגאלית, וכך נאלצתי כילד רך בשנים להיפרד מהם לתקופה ארוכה של כשבע שנים. כאשר בתחילה נשארתי אצל הסבא רבי מרדכי גלבר.

מאוחר יותר, כשנאלצו רבינו והרבנית לצלוח את חופי ארץ ישראל בשחייה לאחר שספינת המעפילים נתקעה בלב ים, התבררה ההחלטה ככזו שהצילה את חיי הבן הבכור.

כאשר כלתה הרעה ליהודי פרשבורג, ומשפחת גלבר כבר לא יכלה להחזיק את הילד מחשש פן יתגלה, הועבר ר' חיים לידי משפחה נכרית, כדי שתסתיר אותו עד יעבור זעם, בתמורה לסכום כסף גדול. ולמרות שכמה פעמים הגיע מידע לאוזני הקלגסים הנאצים, אודות הילד המתחבא, בשרשרת ניסים גלויים, הוא ניצל מידיהם. בתחילה רבי חיים נשאר בצ'כוסלובקיה, כאשר גויה הונגרית מסתירה אותו מפני הנאצים, יחד עם בן דודו הוא עבר תלאות רבות. כל פעם שהנאצים ערכו חיפשו אחר ילדים יהודיים, נאלצה חסידת האומות, להעמיק את מקום מסתורם.

בשלב מסוים, לאחר הלשנת גויים רשעים שהתגוררו בשכנות, הצמידו הקלגסים את בעלה של האשה המסתירה, אל הקיר, ואמרו לה: "או שאת מסגירה את הילדים היהודיים, או שאנחנו יורים בבעלך". הנכרייה לא הסגירה - והבעל נורה.

לאחר תקופה מסויימת, הסתתרנו בבית חרושת לייצור גז בישול בצ'כוסלובקיה, סיפר רבי חיים. באחד הימים, הגיעו הנאצים וערכו סידרת הפצצות בבית החרושת. מראש נאמר לנו, שבמקרה של הפצצה, יהיה עלינו להסתתר בשוחה שהוכנה לשם כך מתחת לבית החרושת. שמענו את ההפצצות ונכנסנו לבונקר. בית החרושת הופצץ כולו, לא נותר ממנו דבר. אמנם אנחנו שהיינו מאחורי דלת ברזל כבדה, ניצלנו בחסדי השם. לימים, כשסיפרתי זאת לאבי הכ"מ, לא פסק פיו מלהודות להשם על ניסיו ועל חסדיו."

רבינו, אשר אף הוא שמע היטב את השריקה הפסיק לרגע מפרקי התהילים, ושאל בחרדה: "האם יודעים כבר היכן נפל הטיל? האם הוא נפל בסביון?"

מרן הגרא"מ מן שך זיע"א על כח התורה

בסביבה, פגע בקרבת מקום. רבינו, אשר אף הוא שמע היטב את השריקה – הפסיק לרגע מלמלמל פרקי תהילים, ובפנותו אל אחד ממקורביו שעמד בסמוך לו – שאל בחרדה: "האם יודעים כבר היכן נפל הטיל? האם הוא נפל בסביון?".

אותו אברך, תהה לפשר שאלתו המוזרה של רבינו... וכי מדוע חרד רבינו דוקא לגורלו של הישוב היוקרתי בו עדין לא נפלו טילים לעת עתה? מדוע מטרידה את מנוחתו שאלה זו ברגעים אלו? הרי ישנם כל כך הרבה מקומות אחרים בהם עלול ליפול הטיל, ולגרום לנזק חמור בהרבה – בשל צפיפות האוכלוסין שבהם!

אולם רבינו לא הותיר את האברך בתהייתו למשך זמן רב... הוא מיהר להסביר את פשר שאלתו, וכך אמר:

"ניגש אלי היום ראש הכולל בסביון, ושאל האם יש לאפשר לאברכים המתגוררים בבני ברק – לנסוע לכולל ללימוד אחר הצהריים, או שמא יש בכך משום סכנה באשר בשעות הערב ישנן נפילות רבות יותר של טילים.

"תשובתי לראש הכולל" – המשיך רבינו – "היתה חד משמעית: 'דאי שיסעו!' – הוריתי לו, והוספתי כי יש להמשיך וללמוד תורה בכל מצב – באשר דוקא זכות התורה היא זו אשר יש בה כדי להציל את עם ישראל בשעות קשות מעין אלו. אכן, כעת, כאשר נשמעה אזעקה ונפל טיל בקרבת מקום – מבקש אני לוודא כי לא אירע חלילה דבר מה בסביון, וכי לא נפגע איש מאותם אברכים אשר יצאו למקום על פי הוראתי!".

באותם רגעים – לא ניתן היה עדיין לברר היכן פגע הטיל ומה מידת הנזק שנגרם על ידו, אולם לאחר רגעים ספורים יכול היה האברך לבשר לרבינו בשמחה כי הטיל נפל אל הים ולא גרם לנזק כלל, לא בסביון – ולא בשום מקום אחר [ואגב, זו היתה הפעם היחידה בה חלף טיל ששוגר על ידי הצורר העיראקי על פני כל הארץ ונפל אל הים! ויהי לפלא].

אכן, לא חלפו אלא שעות ספורות, ושוב יללו הצופרים... טיל נוסף נשלח, והפעם למרבה הצער, הוא פגע במקום יישוב – אף שבחסדי שמים לא נגרמו נזקים בנפש. תוך זמן קצר התפשטה הידיעה: הטיל פגע בלב ליבה של שכונת 'סביון' היוקרתית...

הפלא ופלא: כל עוד שהו האברכים במקום – לא היו הטילים יכולים לפגוע בו... זכות תורתם הגנה על כל המקום, ומנעה התרחשותו של כל נזק בשעה בה הגו בתלמודם! אכן בכדי להבהיר כי לא היה זה בדרך הטבע, ובכדי שאיש לא יטעה לסבור כי הטיילים אינם מופנים אל עבר 'סביון' – הגיעה הנפילה בשעות הלילה והבהירה כי שכונת היוקרה בהחלט היתה על הכוונת... ההגנה היחידה שעמדה לה – היתה רק בדמות לימודם של האברכים מבני ברק! ללמדנו, כי לצד ההשתדלויות השונות, במקביל למעשים כאלו ואחרים אשר עלינו לעשות בכדי שעל ידם תתגלגל הישועה על פי דרך הטבע – עלינו לזכור כי ההצלה האמיתית, השמירה הטובה ביותר, הינה רק על ידי זכות התורה הקדושה אשר כוחה רב לה להגן ולהציל מכל צרה וצוקה!

(מתוך הספר אורחות החיים)

תורה מגנא ומצלא ההשתדלות הטובה ביותר שיכולים אנו לעשות – הינה על ידי לימוד התורה הקדושה, אשר הוא מגן ומציל מכל פגע ומכל רע...

דברים מפורשים בענין זה אמר פעם רבינו בעצמו, כפי שסיפר רבי זאב ברלין:

כידוע, בימי שלישי – לא ניתן היה להכנס אל רבינו, משום שיום זה היה מוקדש להכנת השיעור הכללי. אך הנה, באחד מימי שלישי – התדפקה על דלת ביתו של רבינו אשה, וביקשה להכנס בדחיפות אל חדרו של רבינו.

הרב ברלין, ששהה באותו יום בבית – פתח את הדלת והודיע כי הרב אינו מקבל איש בימי שלישי, אך האשה לא ויתרה: בדמעות היא סיפרה כי בעלה במצב של פיקוח נפש, והיא הגיעה זה עתה במיוחד מחיפה – כדי להזכירו בפני רבינו ולבקש כי יעתיר בעדו. לנוכח מצוקתה של האשה – לא יכול היה הרב ברלין להשאר שוה נפש. הוא החליט להכנס אל חדרו של רבינו, לספר לו על מצוקתה של האשה, ולשאלו כיצד עליו לנהוג. ואכן, כך הוא עשה, ורבינו הורה לו להכניס את האשה אל חדרו.

כאשר נכנסה האשה אל חדרו של רבינו, פרצה מיד בבכי מר כשדמעות רותחות זולגות על לחייה, וסיפרה את הסיפור המלא אודות בעלה ומצבו הקשה. לבקשתו של רבינו – כתבה האשה את שמו של בעלה ואת שם אמו על פתק, ולאחר מכן יצאה מהחדר, כאשר רבינו ממהר לקחת לידו ספר תהילים ולומר מספר קפיטלאך לרפואתו.

אכן לאחר מכן, הפטיר רבינו ואמר לרב ברלין: "פעם לא היו צריכים את זה... השקיעות בלימוד – מועילה יותר מהכל, וכוחה אינו פחות מכוחה של אמירת תהילים! רק מה? כיום – אין אנו מונחים בלימוד כמו שצריך ולכן צריך לומר תהילים, אך דבר אחד עליך לדעת בבירור: הלימוד – שווה יותר מהכל!".

ואמנם, דוגמאות רבות מספור יכולים אנו למצוא להצלה מופלאה שהתגלגלה בזכות התורה הקדושה, אולם אנו נזכיר רק אחת מהן: היה זה בתקופת מלחמת המפרץ, בימים בהם השליך הצורר מעיראק טילים על ארץ הקודש דבר יום ביומו.

יום שלישי, השעה שבע בערב, רבינו עומד בעיצומו של השיעור הכללי בהיכל חדר השיעורים שבישיבת פוניבז', חידושים נפלאים מהדהדים בחלל החדר, מהלך מחודש מאיר את נבכיה של הסוגיה החמורה, הדברים שמחים ומאירים כנתינתם מסיני, ורבינו מפטיר בחיוך כי חידושים מעין אלו – יכולים להשליך את טיליו של הצורר הישר אל הים...

אם הנה, לא חלפו דקות ארוכות, ואת הדממה ששררה בחדר – פילחה אזעקה מהדהדת אשר ניסרה בחללו של עולם. רבינו שהיה אמון על הציווי של 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם' ותמיד הורה לקיים את הוראותיהם של אנשי המקצוע – סימן לכל הבחורים לרדת למקלט, ואף הוא עצמו ירד מבהירות ממקומו ונכנס עם מספר תלמידים מצומצם אל חדר אטום שהיה בסמיכות לחדר השיעורים והחל ממלמל פרקי תהילים. לפתע, נשמעו שריקה אימתנית ובום מרעיד – אשר משמעותם היתה ברורה: טיל נפל

נכנסתי פעם אל ה"חזון איש" זצ"ל, ומצאתי מעיין בריכוז רב בספר תורה עתיק, ישן נושן, שהיה פתוח לפניו על השולחן. שמחה רבה השתקפה בפניו, אור זרח בעיניו. אזרתי עוז ושאלתי: "רבי לשמחה מה זו עושה!?"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל במבט נכון על תורתנו הקדושה, ומה ההבדל בין החכם והרשע בהגדה של פסח

פעם רכבו על חמורים, החליפו לסוסים ולמרכבות, המירו למכוניות והללו משנות דגמים בקצב מסחרר, הללו מתיישנות, ואחרות תופסות מקומן.

אבל אנו, איננו מחליפים וממירים, החמור שעליו רכב אברהם לעקידה, והחמור שעליו רכב משה רבינו, ולדעת המדרש, הטעין עליו את מטה האלוקים שמשקלו כארבעים סאה, ובו חולל את אותות הגאולה, הוא החמור שעליו יבוא מלך המשיח במהרה.

כי איננו להוטי שינויים ורודפי אפנות!

ונבין עומק דברי הגמרא (סנהדרין צט, עב): "מיהו אפיקורוס? כגון אותם האומרים: מה הועילו לנו חכמים, מעולם לא התירו לנו עורב, ולא אסרו לנו יונה!

ותמוה, וכי זו הטענה שיש להם לטעון, על כך מתמרמרים הם? ונניח שהיו מתירים להם עורב ואוסרים להם יונה - מה הרוויחו? סוף סוף נשאר דבר אחד אסור ואחד מותר!

זאת ועוד: הרי אפילו הנכרים אוכלים בשר יונים ואינם אוכלים בשר עורבים, נוקשה הוא ותפל, אינו ראוי למאכל, אילו היו אוסרים אכילת יונה ומתירים בשר עורב, היה להם מקום להתמרמר! והתשובה היא, שלא ביונה הם בוחלים ולא בעורב הם חפצים, שינויים הם רוצים, ותו לא!

על כך מתמרמרים הם: שדבקים אנו בתורה מסיני, בלא שינויים! נכנסתי פעם אל ה"חזון איש" זצ"ל. היה זה בשנת תש"י, בזמן העלייה הגדולה מתימן, ומצאתי מעין בריכוז רב בספר תורה עתיק, ישן נושן, שהיה פתוח לפניו על השולחן. לא הבחין בבואי, כל כולו שקוע בעיונו.

כעבור שעה ארוכה נשא ראשו, ושמחה כה רבה השתקפה בפניו, אור זרח בעיניו.

ארזתי עז ושאלתי: "רבי לשמחה מה זו עושה!?"

אמר לי: " מסורת ביד יהודי תימן, שכאשר הזהירו הנביאים מפני חורבן הבית והתריעו על הגלות הממששת ובאה, קמו אבותיהם וגלו לתימן בטרם תבוא הרעה. מזה אלפיים וחמש מאות שנה מתקיימת קהילתם, והביאו עמם ספר תורה ישן נושן, מעת התיישבותם, ספר תורה בן אלפיים וחמש מאות שנה!

בקשתי לראותו והביאוהו, וראה, אות באות, בלא שינוי, אשרי העם שככה לו, שרשרת אחת הנטויות והולכת ממעמד הר סיני, אילו היה לי כח הייתי קם ורוקד עם ספר התורה!"

ונזכרתי בדברי הגמרא (סנהדרין צט, ע"ב), מיהו אפיקורוס, האומר מה הועילו לנו חכמים בתלמודם, מעולם לא התירו לנו עורב ולא אסרו בן יונה.

והלא זו גאותנו ועל כך אשרינו, שזו התורה לא תהא מוחלפת ממעמד הר סיני ועד סוף כל הדורות, העורב אסור וכן היונה מותר! "החפץ חיים" זצ"ל היה אומר: "כמה יש להתרגש כשזוכרים, שמשו רבינו הניח אותן תפילין שאנו מניחים, ושמר אותה שבת שאנו שומרים, ומאז ועד היום יוקדת השלהבת ומועבר הלפיד, בטהרתו, מדור לדור!"

(מתוך "והגדת", פסח)

ההבדל בין החכם לרשע, מתמצת בנקודה אחת: החכם מבין שעליו להתאים עצמו לתורה, ושואל מה דרישותיה ממנו. מודיעים לו, מתחילה ועד סוף.

הרשע דורש, שהתורה תתאים עצמה אליו: הזמנים השתנו, התנאים השתנו, שהתורה תשתנה.

משל למה הדבר דומה, לאדם שהגיע לחנות כובעים: "אמש קניתי כובע ואיני מסתדר עמו. הוא צר מדי, מה עושים!?"

"לא זו הכתובת", עונה לו המוכר, "אתה צריך לשאול בקופת חולים". "מה לשאול בקופת חולים?" תמה.

"אם יש להם רופא שמצר ראשים..."

טוב, כולם מבינים שצריך להתאים את הכובע לראש, ולא את הראש לכובע. סלע המחלוקת בין החכם לרשע הוא, מה כאן הראש ומה הכובע. החכם מבין שהתורה העיקר, ועלינו להתאים עצמנו אליה, והרשע סובר שהוא העיקר, והתורה צריכה להתאים עצמו אליו! ויותר מכך:

ביודענו שהבורא יתברך הסתכל בתורה וברא את העולם (ריש בראשית רבה), הרי שבאמת "הכובע מותאם לראש". ואם אין התאמה, הרי זה משום שיש כאן עיוות, תפיחה שיש לרפאה...

ביודענו שהבורא יתברך, הוא "קורא הדורות מראש" (ישעיה מא, ד), הרי צפה כל ההתפתחויות וכל השינויים, ונתן תורה נצחית התקפה בכל הזמנים!

ומי שאינו מבין זאת, הריהו כאותו עגלון שזומן לדין תורה: הותנה עמו שיביא סחורה למוכרה ביריד. הדרכים שובשו בשלגים, ולא הביאה במועד. הסוחר מאן לשלם שכרו, כי לחינם הגיע ליריד, לאחר סגירתו. טען העגלון שעשה את שלו, והחזיק בסחורה כמשכון, הסוחר תבע שיחזיר את סחורתו וזימנו לדין תורה.

עיין הרב וקבע שהסוחר צודק: תנאי התנה, והתנאי לא התממש, גם אם שלא באשמתו, כך דין תורה.

"רבי", חקר העגלון, "מתי ניתנה תורה זו?"

תמה הרב לשאלה: "בשישי בסיון, בחג השבועות!"

"אה! אז אין שלגים והדרכים חלקות, הייתי מגיע בזמן, בעת השלגים רבי, יש תורה אחרת..."

אין! ולא תהיה תורה אחרת מאת הבורא יתברך שמו!

כשתמצי לומר, זהו הרעיון הגלום בדברי חז"ל, שמשו רבינו הרכיב את בני ביתו על החמור בלכתו לגאולת מצרים. "החמור" בה"א הידיעה, הוא החמור שעליו רכב אברהם אבינו לעקידה, והוא החמור שעליו יבוא מלך המשיח במהרה בימינו: "הנה מלכך יבוא לך, עני ורוכב על חמור".

וכי מה רצו לומר, שחמור זה חי ארבע מאות שנה עד לימי משה, והאריך ימים שלושת אלפים ושבע מאות שנה, עד לגאולה הקרובה? אבל רעיון עמוק גלום כאן!

אנו צריכים להגדיר לעצמנו בבירור, מהי ההגדרה של 'בית של תורה', איך נראה בית כזה? איך הוא מנוהל? איך הוא מתוחזק?

הרב פנחס ברייער במאמר מיוחד 'איך בונים בית של תורה'

ריח של שבועות באוויר, ריח של קבלת התורה... חג בו זכינו לחיי עולם - חיים המלאים בתוכן, חיים עם תכלית, חיים בהם יש משמעות ומטרה לכל צעד ושעל.

זה היום בו הפכנו מעם ככל העמים, חלק ממשפחות האדמה, לעם נבחר - עם סגולה.

בחג זה נשתנו סדרי העדיפויות, חייו של היהודי הפכו להיות מקשה אחת עם התורה הקדושה. היא זאת שמכתיבה לו את כל סדר יומו, את מאכלו ומשתהו, על פיה קובע הוא את שעות השינה והקימה, את החגים והמועדים.

התורה, כלי חמדתו של הקב"ה הפכה להיות חלק מרכזי ביומו של היהודי, כשכל רגע פנוי מנוצל להגות בה ולהתבשם מאורה, ללקט פנייה ולהתעמק בסודותיה.

השאיפה של כולנו היא להקים "בית של תורה" על זה תפילותינו וייחולנו.

אנו צריכים להגדיר לעצמנו בבירור, מהי ההגדרה של בית של תורה, איך נראה בית כזה? איך הוא מנוהל? איך הוא מתוחזק?

מהם הדברים שיבנו ויחזקו בית כזה, בית שאנו כל כך רוצים להקים, ומהם הדברים שחלילה וחס הורסים ומחריבים בית כזה?... אפשר להגדיר זאת במשפט אחד: בית של תורה הוא בית המנוהל אך ורק לפי חוקי התורה!

בית בו הסמכות העליונה היא התורה... בית בו הסמכות הבלעדית היא התורה ונושאי דיגלה...

יתכן בית שהוא גם מנוהל על פי תורה, אך לא רק על פיה כשלפעמים יהיו סמכויות אחרות כמו - המודרניזציה והקריירה... שהם יקבעו את סדרי הבית.

בית כזה אינו בית של תורה. יש בו אולי מוטיבים מהתורה, אבל לתואר החשוב 'בית של תורה' הוא לא יזכה...

התורה הקדושה איננה אוסף של מצוות הניתנות לפי בחירה, התורה מקשה היא!... ספר תורה מהודר שחסר בו אפילו אות אחת - פסול ואינו ראוי לברכה... כך חוקותיה אי אפשר להחליט ולומר זה כן וזה לא...

בית של תורה הינו בית שמנוהל על פי התורה אף במחיר של וויתורים כואבים, זהו בית שלא יכנס בו דבר הנוגד אפילו דבר קל שאסרה התורה או נושאי דיגלה. בית של תורה הוא בית בו סגנון הלבוש והדיבור, האכילה והחופשה הוא אך ורק אם הוא תואם את דרך התורה...

לאורך ההיסטוריה ראינו הרבה שניסו לשלב בין חיים שטחיים ורדודים, חיים בהם הגשם והנהנתנות עמדו בראש, לבין חיים של

תורה, זה החזיק מעמד דור או שניים לכל היותר, כשצאצאיהם או שהתחזקו וחזרו לדרך האבות או שלצערנו ירדו לגמרי מן הדרך. אי אפשר לחיות בחיים של כלאיים, חיים של אור וחושך המשמשים בערבוביה. רק אלו שבאמת משתדלים שבתם יהיה זהב טהור ללא סייג ופגם - זוכים להרגיש את הנועם, השלווה והתענוג של החיים על פי התורה, כל עירוב של חול כל עירוב של איסור - פוגם בכל היסוד, בכל המבנה...

זה קשה ודורש הקרבה! העולם מתקדם ומתפתח, כשכל שנה אנו עומדים בפני פיתויים חדשים בפני ניסיונות חדשים... היצר

מנסה בכל כוחו לחדור לתיבת הנח המוגנת שלנו, הוא מנסה להיכנס דרך הכניסות הראשיות ובעיקר דרך הדלת האחורית - דרך הילדים, החברים, דרך העבודה, דרך והשכנים. ורק מי שערני ודרוך זוכה להגן על ביתו.

אנו עדים להתפתחויות טכנולוגיות בכל התחומים, כשהכול מנוצל לטוב ומוטב. יש היום מכשירים אלקטרוניים כמחשבים נגנים וכו' היכולים לשמש

לשיעורי תורה בכל מקצעות התורה, ומנגד אותם מכשירים יכולים להביא אל עברי פי פחת ברגעים ספורים...

יש לנו היום יכולות לקיים מצוות בהידור רב כמצות ד' מינים ותפילין בשיא ההידור, דברים שלפני דור היו רק בגדר חלום. יש אפשרות היום לכל אחד ללמוד את המסכתות הקשות בש"ס לברר את המקצעות הקשות בתורה בקלי קלות באמצעות הטכנולוגיות המתקדמות.

ומנגד אפשר להיחשף ולהגיע לכל הזוהמה שבעולם באמצעות אותן טכנולוגיות עצמן ממש, אור וחושך משמשים בערבוביה. למה הדבר דומה, למכירת חיסול בה מעמידים את הקופה מחוץ לחנות ברחובה של עיר. הסחורה גלויה לעין כל ורק צריך לבוא ולקחת.

אנו בדור עיקבתא דמשיחא. אנו מתקרבים לסוף. כל צד מציע את מרכולתו: צד הקדושה נותן את כל האפשרויות לגדול בתורה ולחנך דורות עם שפע והרחבה שלא היו מעולם. כדי לזכות ללמוד בישיבה לא צריך לאכול "טעג" ואין צורך לישון בעזרת נשים, הכול מסודר ומאורגן על הצד היותר טוב.

מנגד, הצד שכנגד, עורך גם הוא מכירת חיסול משלו, כשכל הטינופת והזוהמה שבעולם נמצאים בהישג יד בלחיצת כפתור (-מקש). צריכים להיות ערניים וזהירים לדעת מה לקנות וממי. ביתנו - מבצרינו ואנו צריכים לשמור עליו מכל משמר, שרק דברים שרוח חכמים נוחה מהם יכנסו לביתנו.

בשיעור שלי משתתף, מזה מספר שבועות, אדם שנמצא בתהליכי גיור ולומד למודי יהדות על מנת להיות גר צדק, יום אחד פנה אלי ואמר לי: "זהו זה! אני לא ממשיך! אני לא אהיה גר!"

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על מי שמלמד את הגר ואת עם ישראל תורה

שזו המציאות! לחיות את הלמוד מתוך הרגשה כזו שכינה עמנו בלמודנו! זוהי ממש בחינה של 'קבלת התורה' בכל יום. סיפר לי אברך שמוסר שיעור בהרצליה סיפור, ממש געווולדיג: בשיעור שלי משתתף, מזה מספר שבועות, אדם שנמצא בתהליכי גיור ולומד למודי יהדות על מנת להיות גר צדק. יום אחד פנה אלי ואמר לי: "זהו זה! אני לא ממשיך! אני לא אהיה גר!"

"מה יש? מה קרה?" שאלתי אותו, והוא עונה: "אני יושב כאן בשיעור כבר כמה שבועות, מאזין בקשב, ולא מבין מילה! מה תאמר לי? שהשיעור עמוק מדי, וקשה מאד לתפוס אותו! אבל אני רואה שאין פני הדברים כך! הנה יושבים בשיעור נערים צעירים, ילדים, והם כן מבינים, מתערבים בשיעור, שואלים, משיבים, מתפלפלים ומתווכחים, ואני לא תופס על מה הם מדברים! ואלא מה, תאמר שאני סתום, שיש לי ראש חלש... אני מוכן להראות לך את התעודות שלי, את הציונים שלי, ותראה בעצמך את כשרונותי הברוכים... המסקנה היחידה היא שגמרא זה לא בשבילי! אני לא מסוגל להבין אותה! אם כן, למה לי להתגיר? כדי שלא אבין כלום?"

אמרתי לו: "זו באמת שאלה חזקה מאד. אני לא יכול לענות לך תשובה על שאלה כזו קשה! אבל אצלנו בבני ברק יש גאון, צדיק וקדוש, קוראים לו רבי חיים קניבסקי. נלך ביחד ונשאל אותו, נשמע מה הוא אומר."

הגעתי אתו לגאון ר' חיים ושאלנו אותו את השאלה. ר' חיים חיך, פנה אלי ואמר לי: "איך אתה רוצה שהוא ידע ללמוד, הרי אין לו מלמד?"

ברגע הראשון נפגעתי. מה זאת אומרת "אין לו מלמד"? הרי יש לו! אני מלמד אותו כל יום!

ור' חיים המשיך ואמר: "נכון שאתה מלמד אותו! אבל אנו אומרים כל יום בברכת התורה: 'ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל' - הוא מלמד רק את עמו ישראל, הוא לא מלמד גויים! והיות והקב"ה לא מלמד גויים - אין כל פלא בכך שאינו מבין! ברגע שיתגיר - יהיה לו מלמד. הקב"ה יהיה המלמד שלו, ואז הוא יבין!"

מוראדיג!

כמובן, ואין כל צורך לציין, כך באמת היה!

בכל מקום שבן אדם יושב ולומד תורה - שכינה עמו! הקב"ה לומד אתו ומלמד אותו! אם היינו מרגישים זאת ב"חוש", לא היינו צריכים "לדמיין" ש"כאילו נתנו היום"..." אכן! הם נתנו היום, ובכל יום!

(מתוך 'יחי ראובן')

בפרשת יתרו: בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני" (י"ט, א')
אומר רש"י: "ביום הזה - בראש חדש. לא היה צריך לכתוב אלא 'ביום ההוא', מהו 'ביום הזה'? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו".

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל

דברי תורה צריך שיהיו חביבים עלינו, חדשים בעינינו, כאילו היום נתנו!

שואל האדמו"ר מגור זצ"ל, הרי בראש חדש לא הייתה עדין "קבלת התורה"! בראש חדש הגיעו בני ישראל למדבר סיני, והחלו בהכנות לקבלת התורה, כיצד, אפוא, דורשים

מפסוק זה על ענין קבלת התורה - שיש צורך שיהיו דברי תורה חדשים בעינינו כאילו היום ניתנו?

והוא עונה: לא רק קבלת התורה צריכה שתהיה כל יום בהתחדשות ובחביבות כאילו היום ניתנה. גם ההכנה לקבלת התורה צריכה שתהיה, בכל יום, בהתחדשות ובחביבות. ישנה חשיבות גם להכנה ללימוד תורה כמו לעצם הלימוד. שניהם צריכים להיעשות מתוך הרגשה יום יומית של "דבר חדש".

אלא שיש להבין: מה פרוש הדבר שאומרים לאדם להרגיש "כאילו היום נתנו"? וכי למה שיחשוב כך? וכי אומרים לו כאן: "תהיה בעל דמיון ותתחיל לדמיין דברים"? הרי היום לא הייתה קבלת התורה, ומדוע יחשוב כאילו כן הייתה?

רבות! התשובה פשוטה. כל אדם שלומד תורה - שכינה כנגדו, וכמו שמובא בחז"ל (אבות ג', ו: ברכות ו' ע"א): "ומנין שאפילו אחד יושב ועוסק בתורה ששכינה עמו, שנאמר: 'בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך'". ומה עושה השכינה עמו? מלמדת אותו את התורה! הוא יושב ועוסק בתורה והקב"ה מצטרף אליו ומלמד אותו תורה! ממש מוראדיג!

בתנא דבי אליהו (פרק י"ח) מובא: "ברוך המקום ברוך הוא שבחר בחכמים ובתלמידיהם ומקים בהם 'במידה שאדם מודד - בה מודדים לו, וכשם שהם יושבים בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ובכל מקום שפנוי להם, וקוראים ושונים לשם שמים, ויראה בלבבם, ומחזיקים דברי תורה בפיהם, כך הקב"ה יושב כנגדם ומגלה להם את סודות התורה!"

אין אפוא כל צורך לדמיין כאילו דברי התורה נתנו היום. הם אכן נתנו היום! בכל יום שיהודי יושב ולומד תורה - הקב"ה יושב אתו ומלמדו אפילו את סודות התורה! אנחנו צריכים להרגיש

בעת שנערכו ה'תנאים' שלי בבית מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, גבאי בית המדרש הודיעו לחמי שהגיע זמן השיעור, ללא אומר ודברים, קם הרב אלישיב ממקומו. אמר לי: "זייט מיר מוחל" והלך למסור את השיעור

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א על תורתם של מרן הגר"ש אלישיב, רבי ישראל יעקב פיישר ורבי חיים פנחס שיינברג זצוק"ל

ובאו כולם בכרית יחד

על תורתך שלמדתנו

בעת שנערכו ה'תנאים' שלי בבית מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, נשמעו דפיקות בדלת, ובפתח נראו גבאי בית המדרש 'תפארת בחורים' שהודיעו לחמי שהגיע זמן השיעור. ללא אומר ודברים, קם הרב אלישיב ממקומו. אמר לי: "זייט מיר מוחל", עזב את כל הכבודה והלך למסור את השיעור. כשחזר לביתו, פגש שם את הגאון רבי אליעזר גולדשמידט זצ"ל, ובין השנים התפתחה שיחה בענין מבחני הדינות שנערכו באותו יום. בין לבין העלה הגר"א גולדשמידט כמה שאלות קשות שהיו במבחן. ומו"ח החל להתפלפל עמו בסבך הסוגיות הקשורות לשאלות הללו.

ולא היו אלו 'וערטלאך', אלא דברים העומדים ברומן של הסוגיות הקשות בש"ס. בעקבות כך נזכרתי בגמרא המספרת על תנאים שבאו לשוק הבהמות כדי לרכוש בהמה, ונפגשו שם עם הנשיא שגם הוא ביקש לקנות בהמה לנשואי בנו, ודברו שם כל העת בסוגיות הקשות והסבוכות שבש"ס.

להורות לנו לדורות שגם בהיותך בשוק, וגם אם מדובר ביום חתונת בתך, אינך פטור מלמוד תורה, ומלדון בשאלות קשות.

ועל תורתך שלמדתנו ועל חיים

בואו ונשמע על כח התורה, כקרב הצלה לחיים, עד היכן הוא מגיע. אביו של הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל, חלה פעם בצורה אנושה, והרופאים כמעט הרימו את ידיהם מרפואתו. בבתי הכנסת בירושלים הרבו להתפלל עליו, אולם המצב הלך והחמיר. כשבאו וספרו את המצב הקשה לבנו של החולה, הפוסק הנודע בשערים הגאון רבי ישראל יעקב פיישר זצ"ל, עמד ואמר: "רבונו של עולם, הריני מקדיש את שבעה עשרה דפי הגמרא שלמדתי היום, לרפואתו של אבי!"

בני המשפחה מספרים שהתקיים בו, ברבי ישראל יעקב, הפסוק "עוד הם מדברים ואני אשמע" (ישעיה ס"ה, כ"ד), וברגע שאמר הגר"י מה שאמר, חלה הטבה במצבו של האב, והיה זה נס ופלא, שגרם לתדהמה רבה בקרב הרופאים.

אבל בכך לא תם הסיפור הפלאי. אביו של הגאון, קם והתהלך כאחד האדם, וכאשר חלפו בדיוק שבע עשרה שנים, מיום אל יום, מאז הקדיש הגר"י את שבעה עשר הדפים לאביו, נפטר האבא לבית עולמו.

ללמדנו על הזכות הגדולה הטמונה בלמוד התורה, ואשר בכוחה להציל אדם אף ממות לחיים, כפשוטו!

(מתוך הגדה של פסח 'חישוקי חמד')

מי שעובר בעשור האחרון בבתי החולים בארץ נוכח בקדוש שם שמים גדול. בחדרי הניתוחים נמולים אלפי יהודים שעלו מברית המועצות, ונכנסים תחת כנפי העם היהודי. התופעה לובשת ממדי ענק, ומכל עבר שומעים על בריתות המוניות. אני עצמי שמעתי שבבית החולים "איכילוב" נסגרו, בזמנו, בימי ששי, כל חדרי הניתוחים, וכל הציוד עבר לשמוש המוהלים, כאשר רופאים יראי אלוקים ניצבים לידם.

בשל מה זכינו לכך שיהודים בני ארבעים, חמישים ואפילו ששים, שבעים שנה ויותר, מסכימים למסור את עצמם למילה?

חשבתי לבאר זאת על פי המובא במדרש, שישמעאל בא בתביעה לקב"ה שלכאורה הוא יותר צדיק מאחיו, יצחק. הוא נימול מתוך כאבים בגיל שלוש עשרה, שאז הנסיון הוא יותר גדול, ואילו יצחק נימול כשהוא בן שמונת ימים.

לכן, לפני ביאת המשיח, רוצה הקב"ה להזים את טענותיו של ישמעאל ולסתמן, ולהוכיח לו שגם בניו אהוביו מוכנים למול את עצמם לא רק בגיל שלוש עשרה, אלא אף בגיל זיקנה ושיבה.

על בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו אחד מתלמידיו של הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, ראש ישיבת 'תורה אור', סיפר לנו על מעשה שהיה בעת שהגאון הוזמן להיות סנדק בכרית של בן תלמידו.

לאחר קיום המצוה, שאל בעל השמחה את רבו האם יוכל להשתתף גם בסעודת הברית הנערכת בהשתתפות בני המשפחה. הגר"ח פ השיב שהוא מצטער שאין בידו אפשרות לקים את המשאלה הזו, כיון שהוזמן לברית נוספת, והוא נאלץ לעזוב את המקום באופן מיד. בעל השמחה, שהיה אחד ממקורביו של ראש הישיבה, ידע בודאות שהגר"ח פ לא הוזמן באותו יום לברית נוספת, והיו דבריו של הגאון לפלא בעיניו.

הוא העז פניו, ושאל את הגר"ח פ לפרש הדברים. ראש הישיבה חייך ואמר: "הנך צודק שלא הוזמנתי לברית מילה נוספת, אבל הוזמנתי לקים את הברית עליה נשבענו כלנו, כל עם ישראל, ושעליה נאמר (דברים כ"ט, א) "לעברך בכרית ה' אלקיך ובאלתו", שהיא הברית לקיום התורה וללמודה..."

על תורתך שלמדתנו

פעם הובאה לכולל 'בית דוד' תמונה של מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל, שצולמה בביתו, כאשר באו אליו בשאלה דחופה בעת שעסק בלימודו. הבטתי בתמונה ואמרתי לסובבים אותי:

"בואו ונשים לב: מורי חמי נמצא עתה באמצע הלימוד. הגמרא פתוחה לפניו. אלא שהגיעה שאלה דחופה ויש להשיב עליה, ולכן הוא נאלץ להוציא ראשו לרגע מהגמרא.

אבל הביטו וראו שביד ימינו הוא מחזיק חזק את הגמרא, וביד שמאלו הוא משאיר את האצבע בתוך הרש"י, כדי שברגע שיסים להשיב, יוכל תכף ומיד לחזור ללימודו, ולא יצטרך לחפש את הרש"י שבו עסק..."

הם הפצירו ברבי אליהו לופיאן שיגלה להם מדוע דמעו עיניו כשניגן את הפסוק "נודע בשערים בעלה" לפני הקידוש...

הרב בנימין גולד

"וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (במדבר א', א')

מדרש רבה על פסוק זה: 'למה ניתנה תורה במדבר? לומר לך: שאין אדם קונה את התורה עד שיעשה עצמו הפקר כמדבר'. היסוד לקנייני התורה, הוא לשים עצמו כמדבר, להפקיר עצמו לגבי התורה הקדושה, לסלק את עצמיותו בשביל לימוד ועמל התורה, להיות שומע ומקבל מבקש ונותן, ללא שום חשבונות, רק כך הוא הופך לכלי בו יכולה לשרות התורה. לא לחינם אומרים אנו בתפילת 'אלוקי נצור' -

"ונפשי כעפר לכל תהיה, פתח ליבי בתורתך",

רק אחרי שאדם שם עצמו כעפר לכל,

אז יכול לבקש על התורה.

כך ראינו בכל הדורות שצמחו גדולי ישראל, דבר ראשון עטפו עצמם במידת ענוה מופלגת, והפכו עצמן לכלים המוריקים תורה לכלל ישראל.

...

בספר 'ברכת מרדכי' מובא מעשה נפלא:

מעשה שהיה ברבינו אליהו לופיאן זצ"ל

אשר בלילות שבת היה מיסב לסעודה על

שולחנה של הרבנית, אשת הרב דכפר חסידים.

והנה באחד מלילות שבת, עודו אומר ומזמר

את ה"אשת חיל מי ימצא", בהגיעו אל הפסוק "נודע בשערים

בעלה בשבתו עם זקני ארץ" ראוהו נעצר, מהרהר, נעצב, ובעיניו

מנצצת דמעה...

הכל הבחינו בכך, אך לא ידעו פשרם של דברים, מי יהין וישאלנו

לצדיק?

המשיך הצדיק בזמרתו, התחיל וסיים את סעודתו, ואז חברו

שאר המסובים, והפצירו ברבנית כי תמצא פשר דבר.

רבינו אליהו זצ"ל, ברוב הכרת טובתו לרבנית, לא היה כמעט

מחזיר פניה ריקם, אף בדברים שהשתיקה יפה להם לשיטתו,

משביקשה והפצירה, לרוב שמעה מפיו מענה.

אף הפעם פנתה אל הצדיק בנוכחות שאר המסובים ובפיה בקשה:

"ילמדנו רבינו, מה קרה לפני הקידוש?"

"למה כוונת הרבנית?" שאל ר' אליהו.

"מה קרה שראינוהו מתעצב אל ליבו, ועיניו מעלות לחלוח

דמעה?" חזרה ושאלה.

משהפצירה, ענה רבינו אליהו:

"אסביר לכם פשר הדבר, הנה אנוכי אליהו לופיאן, נכנס לשיבה,

הכל קמים לקראתי! מדוע קמים? מי אתה אליהו לופיאן? מה אתה?

בכל זאת ממשיך אני להתקדם אל מקומי, מישהו מהבחורים

מקדים ומעמיד סטנדר כשעליו גמרא או סידור לפי הצורך, מדוע

כיבדוני? מי אתה אליהו לופיאן? מה אתה?

מתחילים להתפלל, מגיעים לקריאת שמע, הכל מסיימים והחזן

ממתין לי עד שאף אני אגמור, מדוע ממתנים לי? מי אתה אליהו

לופיאן? מה אתה?

לאט, לאט גוברת הסכנה, שמא בכל זאת תתגנב אל תוכי

איזו התלבשות באיצטלא שאינה הולמת אותי, הסכנה היא

עצומה! מהר מאוד ובקלות, ח"ו, מתרגלים לחשוב שמא

כך ראוי כך נאה כך יאה, והרי אנוכי יודע, אליהו לופיאן,

שאינני ראוי לכך, אין האיצטלא הזאת הולמתני, פעמים

שהנני מתמלא פחד מפני סדק כל שהוא דרכו תחלחל בי

הערכה מופרזת, מי יודע?

והנה, הערב לפני האוכל, בהגיעני אל הפסוק "נודע

בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ" התחלתי לחשוב

על הפשט של אותו פסוק, הלא הכוונה הברורה היא, כי

כאן בעולם הזה שאינו עולם של אמת - הכל אינו אמת, אף

ההערכות דימיוניות ואולי מזויפות! כאן בעלמא דשיקרא יתכן

גם להעריך את מי שאינו ראוי לכך.

אבל שם, בעלמא דקשוט, שם יראו כיצד נראה האיש "בשבתו

עם זקני ארץ", האם אותם מצוקי ארץ יסתכלו עליו, הידברו עמו,

הירצו לארח אותו להם לחברה, האם מסוגל יהיה להסב עימם

אל שולחן אחד? שם תיקבע ההערכה האמיתית, שם יודע אם

יש כיסוי ל"נודע בשערים בעלה".

כשנזכרתי בכך, ויישמתי את הדברים ביחס אלי, מה מאוד נעצבתי,

כי מי כמוני יודע שאולי שם יתגלה הכל, יתברר כי האדרת תפורה

ומחוייטת הרבה למעלה ממידותי...

נעצבתי כל כך עד כי קשה היה לי להתגבר, ודמעה אמנם

לחלחה את עיני...

כך דיבר הצדיק...

לנו ברור כי כשבא צדיק נשגב זה, קיבלוהו זקני ארץ במאור

פנים ובשמחה, והזמינוהו לכבדם בנוכחותו, אז אמנם נודע כי

ההערכה לא הדביקה את האמת של עלמא דקשוט.

אבל הצדיק, כך חשב, כך חשש, כך חי וכך חינק!

רבי אליהו לופיאן זצ"ל

מידע

שיעורים

עדכונים

עכשיו בקו השיעורים של דרשו

077-2613337

עבר שם ראש הישיבה הגאון ר' מאיר שפירא זצוק"ל והתבטא, שמרוב שינון גם עלי העץ בקיאים בהלכות שביורה דעה

שקידתו והתמדתו הפלאית של מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל בימי בחרותו

הרב מנשה גליקזאהן

"היודע אתה מה ארע לי פעם עם אביך?" שאלו, וסיפר לו את אשר אירע.

היה זה באחד מימי בין הזמנים, אביך ואני רצינו לשנות מהרגלנו, ולהרגיש טעם בין הזמנים.

יצאנו לטייל בחצר הישיבה, והתיישבנו תחת צילו של אחד העצים. התחלנו לחזור ולשנן, את ההלכות הרבות של "יורה דעה" במשך 6 שעות רצופות.

עבר שם ראש הישיבה, הגר"מ שפירא, שהתפעל מהמחזה והתבטא שמרוב שינון גם עלי העץ בקיאים הם בהלכות ש"ביורה דעה".

על התמדתו המופלאה בימי שבתו ביח"ל, סיפר לימים שלוחא דרבנן, הרב יהודה מאיר אברמוביץ, שאף הוא נמנה על תלמידי הישיבה באותה העת עם מרן זצ"ל.

עקב המעמסה הכבדה שרצצה על כתפי ראש הישיבה, נאלץ הוא להיעדר מן הישיבה לעיתים תכופות,

ע"מ להתדפק על דלתותיהם של נדיבי עם. בכל אותה העת, לא

הסיח דעתו מהישיבה ולו לרגע קט. את הקשר עם תלמידיו ניהל

באמצעות מערכת מברקים בינלאומית. באחד מן הפעמים,

כשנאלץ להיעדר מן הישיבה, שיגר מברק לרב אברמוביץ, בו

הורה להוציא את הבחור מוינה ובחור נוסף, לתקופת הבראה בת

שבועיים, בבית ידיד ראש הישיבה שברשותו היתה אחוזה הקרובה ל

לובלין. היה בה באחוזה אויר צח וירקות טובים הגדלים בחצר. על אף הטרדות הרבות של ראש

הישיבה בעת מסעיו דואג הוא שמרוב התמדתו של הבחור מוינה עלול להזיק הדבר לבריאותו.

אצל מרן זצוק"ל לא היה הבדל בין יום אחד למשנהו, בראש

השנה וביום הכיפורים, בליל הסדר ובשמחת תורה בחנוכה ובפורים, שם בישיבה ספון הוא על לימודו, שקוע בים התלמוד ואינו חוצה את מפתן הישיבה.

לפני ליל הסדר ואחרי התקיעות בין ההקפות המרוממות וברגעי

ההוד של כל נדרי, אינו זונח אפילו לרגע את סדר לימודו האהוב. בוקר יום הפורים בלובלין, הכל עסוקים במצוות היום, כשברחוב

מורגשת השמחה הגדולה, מרן זצ"ל צמוד לסדר לימודו. סדר יומו הפורימי, מתוכנן ומדוקדק להפליא. קריאת המגילה בבוקרו

של יום, ולאחריה משלוח מנות, ותיכף ומיד חוזר הוא אל לימודו עד סמוך לשקיעת החמה. פעם סיפר על אנקדוטה מעניינת, שהתרחשה בחג הפורים.

באמצע לימודו קיבל טלפון בהול מאימו, שדאגה לו שלא ישכח ליטול ידיו לסעודת המצווה קודם שקיעת החמה, "התזכורת היתה

במקומה!" הפטיר מרן בחיך.

מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל

"והיו נכונים ליום השלישי..."

כה גדול ענין ההכנה לחג מתן תורה, עד שכל אותם מ"ט ימים נעלים ונשגבים שבין פסח לעצרת, נועדו להכנה לחג הנעלה חג מתן תורה. כל יום מאותם ימים הוא עוד יום להתכונן בסילודין וברגש.

עד כדי כך הפליאו את ההכנה למתן תורה, שמצינו בספרים הקדושים, כי הזוכה להתכונן כדבעי לחג מתן תורה, ולהכשיר את נפשו - זוכה הוא בעצם יום השבועות, לשמוע את 'אנוכי

ה' אלוקיך' מפי הגבורה, כשם ששמעו ישראל בעת מתן תורה. בבית מדרשו של הרה"ק בעל החוזה מלובלין זיע"א, בעת מעמד

קריאת עשרת הדברות, אירע מחזה מחריד. אחד המתפללים לקה לפתע בעוורון, והחל לזעוק זעקות שבר. התלמידים המבוהלים

אצו לספר לחוזה על אשר אירע עם אותו יהודי, בעיצומה של קריאת עשרת הדברות. חיך החוזה והרגיעם, אל דאגה תלמידי,

דעו נא שזה עתה השיג חברכם את בחינת ה"חושך" וה"ענן" ששררו בעת מעמד קבלת התורה.

ביריעה זו נציץ מבין החרכים, ונתחקה אחר דמותו הכבירה של ענק שבענקים, מרן פוסק הדור הגר"ש וואזנר זצוק"ל, בעת היותו

בחור מן המנין, בישיבת חכמי לובלין המעטירה, בראשותו של מרן הגר"מ שפירא מלובלין זצוק"ל, שנפשו של רבינו הייתה קשורה

בנפשו. נתבונן איך בגיל כה צעיר הקריב רבינו את כולו לתורה בשקידה ובהתמדה אין סופית, בזמנים לא זמנים, ובשעות לא

שעות, תוכו רצוף אהבת התורה ללא שיעור וללא גבול. להלן נביא עלי גיליון, עובדות מרתקות שהובאו בספר "הפוסק"

למען תחדור בתוכנו ותיכנס בנפשנו מתיקות התורה ואהבתה. חשיכה כבידה שררה בבנין פנימיית יח"ל. הליל ירד. הכל נמים

את שנתם, אוגרים כוחות לקראת בוא יום המחר. הכל, מלבד רבינו. הוא לא נח ולא שקט, חפץ הוא ללמוד כעת מסכת שבת.

אך, חושך ואפילה, ואיך אפשר ללמוד בצורה כזאת? ניגש הוא אל אדן החלון, אור הלבנה היא זו שתאיר את מילות הגמרא. לפתע

נתפס הוא על חם, רה"י שבא לסייר בבנין הפנימייה כדרכו, מצאו באמצע לימודו, עיניו של רה"י האירו מן המחזה הלא שגרת, וקורת רוח ננסכה על פניו. ניגש הוא לעבר הבחור המתמיד,

ובירכו בהתרגשות, שעד זקנה לא יסבול ממחושים ברגליו ובעניו. ברבות הימים התקיימה הברכה במלואה, ואף כשרבינו היה בגיל

מופלא לא נזקק למשקפיים ולא נתמך במקל. סיפר הגאון ר' תנחום רובינשטיין, אב"ד תל אביב, שלמד

בצעירותו עם האריות שבחבורה ביח"ל, ביניהם נמנה מרן זצוק"ל. בני החבורה היו עוקבים בהשתאות אחר הבחור מוינה, שהיה קם

בקביעות מדי לילה, בשעה שתיים אחר חצות, לאחר שעלה על יצועו שעות בודדות קודם, וכך היה לומד ברצף כל יום מעשר

בלילה עד הלילה שלמחרת בעשר. מחמת המאמץ הכביר של לימוד שעות כה רבות, תוך מיעוט שינה, ראינו דם זב משתי עיניו.

לפני מספר שנים נפנה בעל שבט הלוי זצוק"ל לאחד מן הרמ"ם בישיבת יח"ל, שאביו למד עם מרן יחד בישיבה בלובלין.

כיצד יתכן שבמנין השבטים תמיד יצא מספר עגול?

הרב צבי וינברג

"פְּקֻדֵיהֶם לְמִטָּה רְאוּבוּן שְׁשָׁה וְאַרְבָּעִים אֶלֶף וְחֲמִשׁ מֵאוֹת" (במדבר א', כ"א) במנין בני ישראל המופיע בפרשה זו ובעוד מקומות בתורה, יש דבר מאוד תמוה, שתמיד המספרים הם מלאים בלי יחידות, לפעמים זה מסתיים במאות ולפעמים בעשרות, אבל אף פעם לא מסתיים במספרים יחידים, וזה תמוה, איך יתכן שכל השבטים היה מנינם במספרים עגולים.

הראשון שעמד על נקודה זו זה הנימוקי הרי"ד (עה"ת לרבי ישעיה דטראני זצ"ל) שהקשה: וכי אפשר שלא היה חסר אחד או שנים מן הכללים שאומר כאן, או יותר, וי"ל שאין הכתוב מקפיד בזה כדכתיב: "תספרו חמישים יום" ואינם אלא מ"ט יום, וכן ארבעים יכנו ואינם אלא ל"ט, ע"כ.

הדוגמאות שהביא הרי"ד נידונו ביתר הרחבה ברא"ש בסוף מסכת פסחים (סימן מ) בענין ספירת העומר שכתב: יש מקשין: כיוון דקרא קאמר "תְּסַפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם", למה אין אנו מונין אלא תשע וארבעים יום?

ודוחקין לפרש הפסוק "עַד מִמְּחַרְתְּ הַשָּׁבֹת" - שהוא יום חמישים

<< המשך מעמוד 1

- "תְּסַפְּרוּ", אי נמי "חֲמִשִּׁים יוֹם" א"וְהִקְרַבְתֶּם" דבתריה קאי, והכי קאמר: "עַד מִמְּחַרְתְּ הַשָּׁבֹת תְּסַפְּרוּ" ולא עד בכלל - "חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְּחָה חֲדָשָׁה לָהּ".

ולי נראה, שאין אנו צריכין לדחוקות הללו. כיוון דכתב ביה בהדיא "שְׁבַעָה שָׁבָעַת תְּסַפְּר לָךְ" אין לספור יותר משבעה שבועות, ומ"תְּסַפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם" לא קשיא מידי שכן דרך המקרא, כשמגיע המניין לסכום עשירית פחות אחת מונה אותו בחשבון עשירית, ואינו משגיח על חסרון האחד.

כיוצא בו "כָּל הַנֶּפֶשׁ לְבֵית יַעֲקֹב הַבָּאָה מִצְרָיִמָה שְׁבַעִים" (בראשית מ"ו, כז) וכן "אַרְבָּעִים יָבֵנוּ" (דברים כ"ה, ג), ע"כ.

ובטעמא דקרא (למרו הגר"ח ק שליט"א כאן) כתב: שבכל השבטים היו מאות שלמות חוץ משבט גד שהיה חמישים.

וי"ל דבכל השבטים לא החשיבו את הפרטים, ולכן אם היה יותר מחמישים החשיבו את זה כמאה, ואם היה פחות מחמישים החשיבו במאה הקודמת, אבל בשבט גד שהיה ממש חמישים בצמצום מוכרחים להחשיבם.

(קב ונקי)

הלא יכול להשיג נצחיות ע"י מעשה המצוות או התורה נמצא שכל רגע שאדם בטל אבד נצחיות וכשאדם עושה חשבון כמה זמן מנצל לטוב יראה שזה קצת מאד והשאר מאבד להבל ולריק. (ב) להרגיל עצמו להרגיש אושר בשעת תפילה וכן בלימוד התורה וככל המצוות ולכל הפחות בשעת תפילה.

•••

בספר יסוד יוסף מביא סיפור שנגלה לאשתו אחרי פטירתו ושערות ראשו היו מבהיקות, ואמר שזה בזכות שלא דיבר דברים בטלים. ויש להבין למה דוקא לאשתו נגלה בענין זה. ואולי היא ודאי תספר דבר זה לאחרים. כדרכם של נשים שהם דברניות, או כיון שהאישה היא בדרך כלל זאת שגורמת לבעלה לדבר דברים בטלים, שרוצה שהוא ידבר עמה (נמצא שזה גם היה בזכותה) רבינו הביא דברי הח"ח שעודד ע"ז כמה אדם משקיע בשביל שיהיה בידו אומנות (מקצוע) לפרנסה, שזה רק לימי חייו, וא"כ ק"ו כמה אדם צריך להשקיע ולהתמסר לחיי הנצח נצחים שלו ולהרבות בתורה וכו'.

(מתוך צדיק כתמר יפרח)

- אמר רבינו כמה אדם צריך לנצל ימי בחרותו וימיו הצעירים, אח"כ בימי הזקנה, כבר קשה הראיה, וזה קשה.
- אמר כואב לי שקשה לי הראיה, ועיקר הבעיה כי גורם שאיני יכול ללמוד כראוי.
- ליל ש"ק וירא תשס"ט כבה האור בבית רבינו, ורק היה תאורת חירום. אמר לו רבינו הנה אתה הרי לומד בדף היומי קידושין בא נדבר בע"פ. אולי תוכל לקרוא לאור מנורת חירום, נו תתחיל קידושין בדף י"ב ב', התחלתי לקרוא מתני' דעבד עברי, אין לתאר איך שבמשך כשלוש שעות זכינו לשבת עם רבינו ולשמוע ממנו הרבה דברים שרובם נכתבו לאחר שבת ע"י רבינו עצמו.
- מידי יום מתקיים שיעור חצי שעה לפני מנחה, לאחר שיעור קודם שמתקיים, אירע לא פעם שרבינו לא שם ליבו ונמשך השיעור הקודם עד שסיים חמש דקות אחרי שהיו צריכים להתחיל כבר תפילת מנחה, אמר רבינו נלמד אף קצת מהזמן העיקר שלא לבטל מהקביעות של הלימוד.
- העתקה מתוך רשימות שכתב רבינו לעצמו (א) כל רגע של אדם

<< המשך מעמוד 3

אבינו ראה את יוסף בעודו חי, הוא קרא קריאת שמע. זו הייתה הבחינה כשראיתי לראשונה את פני אבי זצוק"ל בארץ ישראל". משפחת וואזנר שהתגוררה עדיין בירושלים שבה והתאחדה. השמחה התעצמה מאוחר יותר, כשהתברר כי גם הסבא, רבי מרדכי גלבר עצמו ובני משפחתו, ניצלו בחסדי שמים מהתופת הנאצית ועלו ארצה.

רבינו היה רגיל לומר שבנו רבי חיים ניצל בנסים גדולים מאד שלא כדרך הטבע, ועוד שנים רבות לאחר מכן היה מכנה אותו "ילדי האבוד". אך גם כאן ניצחה ההשגחה העליונה וזימנה ממשך ומנהיג לקהילות שבט הלוי.

(מתוך 'ולא שבט הלוי בלבד')

ניצולים, עד שבחסידי ה', הוא זכה לקבל 'אות חיים', תרתי משמע, מבנו ונודע לו שבנו זכה להינצל מהמלחמה הנוראית וכעת הוא נמצא בלונדון.

לאחר מכן שלחו לרבינו תמונה של בנו, וכך הוא ידע כיצד נראה בנו יקירו, שהרי כשנפרד ממנו הוא היה בן שנה וחצי, וכעת הוא היה מעל גיל שמונה. בפגישה שהתרחשה שבועות לאחר מכן, כאשר זכה רבי חיים להגיע לארץ ישראל בלוויית אחד מדודיו, רבינו זיהה אותו לפי התמונה.

לימים סיפר בנו הגר"ח על הפגישה בינו לבין רבינו. כמובן שההתרגשות הייתה גדולה מאד, אך רבינו היה מלא בשבח והודיה להקב"ה על כל הניסים שגמל אותנו. חז"ל אומרים שכאשר יעקב

מדוע בכה הרב שך בכי תמרורים, ומה אירע כשכנס התה נשפכה על הרב אלישיב. מהו גהינום עלי אדמות ומדוע צריך ללמוד תורה כמו שאוכלים אבטיח?

מה שכח היטלר לשרוף • כשהרבי מויז'ניץ לא השב בכלל על הלולין
אהבת תורה גדולה בפרוס עלינו חג מתן תורתנו - חג השבועות

"אל תדאג. יש לי סוגיה ללמוד, אני עסוק כעת בנושא מסויים שאני כותב עליו 'תשובה'. הרופא יעסוק בשלו, ואני אעסוק בשלך", אמר הרב עובדיה זצ"ל והמשיך לחשוב בלימוד.

הפרופסור טיפל, והדממה שררה בחדר. הרב היה טרוד בליבון הסוגיה והרופא טרוד במלאכת הרפואה. כשהסתיים הטיפול, נכנסו הבנים לחדר. הגר"ע זצ"ל התנער באחת מהרהורי תורתו, הרים את עיניו ושאל בתמיהה: "נו, למה הרופא לא מתחיל לטפל בי?!"

...

לא לחינם אמר פעם כ"ק הרבי מצאנז, הגאון רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל: "היטלר לא ידע, שאם הוא רוצה להילחם ביהודים - הוא צריך לשרוף להם את התוספות". דיבור תוספות, לדידו של הצאנזער רבי, הוא כל הישות, האהבה האין סופית והתחושה הכל-כך משכרת. תורה!!!

כ"ק האדמו"ר מצאנז-קלוזניבורג זצ"ל, איבד את בני משפחתו בתופת הגרמנית, מאות מחסידיו עלו בסערה השמימה, אך לדעתו החורבן האמיתי היה מתרחש אם חלילה התוספות היה נשרף. כי כך חשים לומדי התורה, שבלעדי הגוף - יש חיים. אך בלעדי התורה - אין, אין כלום, מאומה.

בעיירה גרוסוורדיין הופיע לו לולין צמרת, שהילך על חבל דק, תלוי בין שמים וארץ. כל בני העיר, גויים ויהודים כאחד, אנשי מעש ובעלי בתים, צעדו אל כיכר העיר לחזות בפלא הגדול, וכך סיפר כ"ק האדמו"ר מויז'ניץ מונסי שליט"א: "כדי שלא אמשך אחרי הופעת הלולין, הייתי חייב לנעול את דלת הבית ולהשליך את המפתח מבעד לחלון. אך אחי מוישליה (הלא הוא כ"ק מרן אדמו"ר מויז'ניץ בעל הישועות משה' זצ"ל) לא הוצרך בכלל לזרוק את המפתח. הוא כל-כך אהב ללמוד, עד שלשום דבר אחר לא היתה תפיסה בעולמו".

מאי משמע? כשהיודי אוהב את התורה, אין לו בעולמו אלא ד' אמות של רשב"א ורשב"א, של רבי עקיבא איגר, מנחת חינוך, קצות ונתיבות, ר' חיים הלוי ור' נפתלי טרופ.

כל העיר יכולה להשתעשע בהבלי עולם, אך הלומד? במה אתם מחליפים עולם עומד לעולם?!

...

שמעתי מהגאון רבי אהרון סלר שליט"א, שהוא וחבריו נכנסו לראש הישיבה, מרן הגרא"מ שך זצ"ל, והראו לו "הגהות הגר"א" שלא הובן להם.

"מה הפשט?" ביקשו הבחורים לדעת, והרב שך הצטער, "קשה לי לקרוא את האותיות", אמר. הבחורים נסוגו ורצו לצאת מהחדר, ואז השיג אותם קולו של רבינו הישיש הקדוש. "אין לכם מידות טובות!" "מה??" התחלחו הבחורים.

המשך בעמוד הבא <<<

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

משל למלך שהיתה לו בת יחידה, ובא אחד מן המלכים ונטלה. ביקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו: בתי שנתתי לך יחידית היא. לפרוש ממנה איני יכול. לומר לך אל תיטלה איני יכול. לפי שאשתך היא, אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך, קיתון אחד עשה לי שאגור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי. - כך אמר הקב"ה לישראל: נתתי לכם את התורה, לפרוש ממנה איני יכול. לומר לכם אל תיטלוה איני יכול. אלא בכל מקום שאתם הולכים - בית אחד עשו לי שאדור בתוכו. (שמות רבה פרשה ל"ג).

כשמסר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בישיבה את דברי המדרש המזעזעים, סיפר למחרת מרן הגרא"מ שך זצ"ל, שלא הצליח לתת תנומה לעפעפיו כל אותו הלילה. דברי המדרש, "לפרוש ממנה איני יכול", לא איפשרו לו לישון. שהרי הקב"ה בכבודו מצווה ואומר שאינו יכול לפרוש מהתורה הקדושה, וכי אנו יכולים לפרוש ולו מעט ממנה?! ---התחושה של "לפרוש ממנה איני יכול" הינה תחושה המפעמת בלב ליבו של כל צורב, שטעם אי פעם טעמה של תורה. דף הגמרא, לדידו של לומד התורה בטהרה, הוא בית היין בעצמו, והלומד הוא השיכור. שיכור ולא מייין, שיכור מן התורה. סיפר לי נכדו של מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל: "כידוע, היתה לנכדים תורנות אצל סבא. פעם הגיע תורי. סבא ישב כרגיל ולמד, ואני ניגשתי למטבח והכנתי לו כוס תה ירושלמי מהביל. הנחתי לפניו את הכוס. סבא הודה והמשיך ללמוד במנגינתו הנודעת ובמסירת כל ישותו לדף הגמרא שלפניו. כעבור איזה זמן נכנסתי לחדר. סבא ישב ולמד, שקוע כל כולו. כוס התה שכבה לה אין אונים, והמשקה ניגר על המפה, על השולחן ועל מכנסי של סבא. וסבא? שום דבר. אינו חש, הוא בתוך דברי רב אדא בר אבהה ור' הונא. וכוס התה? מאן דכר שמיה!"

...

במחלקה הכירורגית בבית החולים הירושלמי, ניצב לו הפרופסור הנכבד וכחכח בגרונו. הוא פנה אל קבוצת הגברים ההדורה, נשואת הפנים, הלא הם בניו וחתניו של נשיא מועצת החכמים הגר"ע יוסף זצ"ל, והציע להם את האפשרויות העומדות על הפרק, או דוקא, ליתר דיוק, עולות על שולחן הניתוחים.

"אבא שלכם אדם לא צעיר. מצד אחד, קשה לי להכאיב לו. אך מצד שני, אי אפשר להרדימו במצבו הנוכחי. אך אין לי ברירה אחרת ואני חייב לנתחו".

הבן, רבי דוד יוסף שליט"א, רבה של שכונת הר נוף הירושלמית, נכנס לחדרו של אביו, וסיפר לו שהטיפול יהיה קשה, כואב ומייסר.

"יושב כאן יהודי זקן, שלא מצליח לקרוא את הגהות הגר"א, ואתם לא מוכנים להקריא לו את הדברים?!" התמרמר מרן זצ"ל, וישב עם הבחורים במשך שעה וחצי, עד שדברי הגר"א עלו יפה יפה. ---ופעם אחת בכה הרב שך. היה זה לאחר שעבר ניתוח קטרט בעינו. הרופאים ציוו בחוק בל יעבור, שראש הישיבה לא יעיון בשום ספר שהוא. העיון בספרים, ולו לרגע קט, יזיק לרב. אחד מנכדי מרן עמד ליד מיטתו והרב שך נרדם.

ויהי בחצי הלילה, התעורר הרב והתחיל "לחשוב בלימוד". במהלך המחשבות נצרך לספר הרשב"א פנה לנכדו. "תביא לי בבקשה רשב"א מהארון, קשה לי לקום לבד". הנכד סירב בעדינות, הרופאים אסרו. הסב התעקש והנכד התעקש אף הוא.

"אנא, תביא רשב"א לרגע אחד!" התחנן הרב שך, ונתקל בחומה בצורה. אז לא עצר הרב שך ברוחו ופרץ בבכי סוער, מתחנן מבעד לדמעות לקבל רשב"א. הנכד הביא ועיניו של הרב אורו. כולנו חייבים לנשום, ודף הרשב"א הוא אויר לנשימה. --- עוד עובדה מצמררת על רבינו בעל ה'אבי עזרי' זיע"א: כאשר עיניו של הרב שך זצ"ל, חולות היו, ונזקקו לטיפול רפואי דחוף, הובהל לפניו פרופסור בכיר לרפואת עיניים, שצויה על רבינו זיע"א לקרוא עבורו טקסט כל שהוא, ה"קצות" נפתח קמיה מרן והוא החל לקרוא, בשצף קצף, ישר, ברור להפליא. התפעלו הנוכחים מראייתו הצלולה של חכם הארזים, אך רופא העיניים המהולל הצטחק, הניף את ידו בתנועת ביטול מושלמת ופסק: "הרב קורא הכל מתוך הזכרון! הוא בכלל לא קורא מתוך הספר!... לשולחן הובהל עיתון "יתד נאמן", ה"קצות" נסגר והעיתון נפתח, ומרן זצוק"ל, שלא ידע "יתד נאמן" על-פה, החל לקרוא לאט לאט, טיפין טיפין, בקושי גדול ובראייה לקויה וקשה..."

...

"אתם יודעים מה זה גהינום?" שאל הגאון ה"בית אהרן", אב"ד קרלין. "גהינום זה שאתה יושב בליל שבת, האור נכבה, הירח בחוץ אינו מאיר ואין לך שום דרך לראות את שורות הרש"י הזעירות!" - זהו גהינום עלי אדמות!! "... השמעתם?!"

כשאיבד רבי יוחנן האמורא את מוחו לאחר פטירת החברותא ריש לקיש, התפללו חכמים שישבו לעפרו ויסתלק מן העולם. מדוע לא התפללו חז"ל שר' יוחנן ישוב לדעתו כבראשונה? שאלו העולם. ותיצו: אם רבי יוחנן היה חוזר לשפיותו, כשהיה נזכר בריש לקיש ותורתו שחסרה לו, היה משתגע שוב.

ייכלו תלאות העולם כולו, ולא ייכלו משוגעים שכאלה, שיכורים שכאלה. אלפי שנים סרקו את בשרנו במסרקות של ברזל, שיפדו אותנו בשיפוד מתכת ושיספו את עצמותינו בגילויטינות משופשפות, אך האהבה המשכרת הזאת לתורה לא חלפה עברה לה. משוררי "שירת בת השמים התורה הקדושה" (כלשון החזון איש זיע"א) לא פשו להם. נמצא אותם בכל בית כנסת ובית מדרש, בכל שטיבל, קלויז או ישיבה, כי תכלית התורה, כפי שכותב הגאון הקדוש

ה"אבני נזר" זצ"ל מסוכטשוב, היא להתענג עליה ולהמתיק את נשמתנו בה.

"צריך ללמוד גמרא כמו שאוכלים אבטיח!" צעק פעם רבי אהרן כהן, ריש מתיבתא דחברון, בסערת נפש של סוגיה.

"ואיך אוכלים אבטיח? נכנסים לתוכו ונוגסים. ככל שיותר נוגסים כך יותר נהנים. המיץ האודם ניגר מכל הצדדים, ואנחנו יותר ויותר מאושרים. כך לומדים תורה!"

ואם חטאתי ופשעתי ולא הצלחתי להעביר את התחושות. סורו נא אל כבשונה של פוניבז' בבני ברק, מיר, חברון, פורת יוסף ובעלזא בירושלים, נחלת הלוויים בחיפה, השטיבל המופלא של צאנז בצפת, כוללי "מדרש אליהו" באלעד וישיבת ליקוד בארצות הברית.

כ"ק הרבי סצאנז זצ"ל

מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

מרן הרב אלישיב זצ"ל

תפגשו שם אלפי יהודים שכאלה, שאם תתנו להם הכל באהבת התורה - בוז יבוזו לכם!

...

האמת היא, שהתורה אינה שייכת רק לאלו שעוסקים בה יומם ולילה. התורה הקדושה שייכת גם לאלו הנאלצים לצאת אל שוק העבודה, גם להם מגיע להתענג על התורה הקדושה!! בעבר נכנסתי לכולל "בעלי בתים", ופגשתי שם את ר' חיים ב.. יהודי העובד לפרנסתו, שקבע את מושבו, מספר שעות ביום, בבית המדרש.

וכך הוא סיפר לי: "לפני מספר חודשים פגש אותי המשגיח שלי מהישיבה. שנים שלא נפגשנו, ושנינו ניהלנו שיחת נימוסין קצרה. אז פנה אלי המשגיח ושאל: "ממה אתה חי?" השבתי לו שאני עובד בעבודה כזאת וכזאת, וברוך ה', יש פרנסה.

המשגיח מחייך אלי בנעימות ושואל שוב: "כן, אבל מאיפה אתה חי?" חשבתי שהוא לא שמע אותי והסברתי לו שוב, הפעם יותר לאט, שאני עובד מ-8 בבוקר ועד 5 אחה"צ ברמת גן, יש משכורת טובה, ואפילו תגמולים כמעט קבועים, אך המשגיח שואל בשלישית: "כן, אבל ממה אתה חי?"

"הכרתי את המשגיח, וידעתי שיש לו ראש מצוין וחכם. כפי הידוע לי, הוא גם לא סנילי, אלא אדם בריא, ברוך ה'... אז בקשתי ממנו שיסביר לי מהי כוונתו."

"התכוונתי לשאול מהיכן אתה חי, מה מחייה אותך, את נשמתך, את רוחך. לא מהיכן אתה מתפרנס", השיב המשגיח, ואני, שלפתי הבנתי את כוונתו, גימגמתי לו משהו על כך ש"אני חי מהנחת מהילדים..."

התשובה לא סיפקה את המשגיח, ולמען האמת גם לא אותי, וכך מצאתי את עצמי מצטרף, בעצתה הטובה של רעייתי, לכולל הזה. כעת, אני יודע ממה אני חי. אני חי מהתורה הקדושה, אותה אני פוגש, יחד עם החברותא המצויינת שלי, בכל ערב, כאן בכולל. ותאמינו לי, כל מי שמגיע, יבין על מה אני מדבר. כולם מוזמנים!... --- נגיל ונשיש בזאת התורה, כי היא לנו עוז ואורה!!!

מדוע התעורר רבי אליהו לופיאן בשעת בוקר מוקדמת וחזר כמה פעמים על הפסוק 'לא תביא תועבה אל ביתך'?

'המרק אכן מצויין, אך מאכלים כאלו בימות החול, זה קצת יותר מידי.... שמרי את המתכון הזה לכבוד שבת'

הרב ישראל ליוש

אחר בקשת מחילה שאלתי את רבי אליהו לפשר הנהגה זו. דבר ראשון, התנצל רבי אליהו על שהעיר אותי משנתי, ולאחר מכן הסביר לי כך: "יודע אתה כי אנו הולכים עוד מעט להתפלל בישיבה, מקומי בישיבה הוא בכותל המזרח, בני הישיבה מכבדים אותי בכניסתי לבית המדרש וקמים לכבודי, גם ממתנינים לי אחרי קריאת שמע ותפילת שמונה עשרה, חושש אני שמא, חלילה, תתגנב מחשבת גאוה אל ליבי, והרי נאמר 'תועבת ה' כל גבה לב', 'כל' בא לרבות, שאפילו גאוה המגיעה לאדם מכבוד של משרה, אף שהוא יכול להיכלל ב'ויגבה לבו בדרכי ה' - בכל זאת עלולה להתערב אף בה גבהות לב שאיננה של מצוה, ואף היא תועבת ה', ר"ל. לכן משנן אני את הפסוק 'לא תביא תועבה אל ביתך', כדי שלא אתגאה, ואוכל להשפיע על התלמידים, תורה ויראת שמים".

כאשר שמעתי את הדברים הללו - ממשיך רבי אברהם קורזנר לספר - התפעלתי מאוד ותמהתי בפניו: "האם אנשים זקנים כמונו, שבורים ורצוצים בגוף ובנפש - יש לנו עוד לחשוש שמא נכשל בגאוה? רבי אליהו השיב: 'מה השאלה?! משל למה הדבר דומה, לפצצה איומה שמונחת בפנית אולם גדול כבר כמה שנים, במשך הזמן חלפו על פניה אלפי בני אדם והיא לא התפוצצה, וכי משום כך חלפה הסכנה והיא כבר לא תתפוצץ לעולם?!'

...

ישנן התבטאויות נשגבות של גדולי ומאורי האומה, אודות בריחתם הבלתי מתפשרת מהנאה ממותרות בעולם הזה, ובזה תורתם נמשלה למדבר השומם.

סח פעם מרן החזון איש בפני תלמידו: 'אינני מרגיש הבדל בין קודם האכילה לאחרי האכילה. כאשר בני ביתי מגישים לפני אוכל, אני סומך עליהם, ומבין כי עדיין לא אכלתי'.

בספר "האיש על החומה" מספר נכדו של הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: אחרי שנשא את אשתו השניה, באתי פעם לבקרו, הוא היה כבר בן שבעים ושמנונה, חולה ותשוש ממחלתה הממושכת של אשתו הראשונה, ולאחר תשע שנות אלמנות.

והנה, כשנכנסתי לבית הסבא, קידם את פני ריח טוב ועסיסי של מרק עוף מעורר תאבון, עודי נהנה מהריח והנה הרבנית מגישה לפני רבי יוסף חיים צלחת מלאה מהמרק המדובר. רבי יוסף חיים נטל את הכף ומזג מהמרק לתוכה, ובפנים מאירות מלאות חיבה הגיש את הכף לפי, ואמר לי: 'טעם בני טעם, המרק בודאי יערב לחיכך', לאחר מכן טעם אף הסבא מהמרק, אך הסתפק בטעימה זו ולא הוסיף לאכול.

כאשר נכנסה הרבנית אל החדר וראתה את הצלחת מלאה, התנצל בפניה בעלה רבי יוסף חיים ואמר: 'המרק אכן מצויין, הוא באמת מאוד טעים, אך מאכלים כאלו בימות החול - זה קצת יותר מידי... כל ימי הקפדתי שלא לפנק את גופי יתר על המידה, והתרגלתי שלא ליהנות מהמותרות בעולם הזה, א"כ חבל יהיה לקלקל את ההרגל הזה דוקא כעת, בסוף ימי, כאשר הולך אני להיפרד מהעולם. שמרי את המתכון הזה לכבוד שבת - סיים רבי יוסף חיים - אז אשמח ליהנות ולהתענג מהמאכלים המיוחדים שלך'.

'וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי' (במדבר א', א')

מובא במדרש רבה: מָכָאן שָׁנוּ חֲכָמִים בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים נִתְּנָה הַתּוֹרָה, בְּאֵשׁ, בְּמַיִם, וּבְמִדְבָר. בְּאֵשׁ מִצִּיּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהָרַסְנוּ עֵשָׂן כָּלוּ וְגו'. בְּמַיִם מִצִּיּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: גַּם שְׁמַיִם נָטְפוּ גַם עֵבִים נָטְפוּ מַיִם. וּבְמִדְבָר מִצִּיּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי. וְלָמָּה נִתְּנָה בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים הֵלְלוּ, אֲלֵא מָה אֵלּוּ חָנָם לְכָל בְּאֵי הָעוֹלָם כִּי דָבְרִי תוֹרָה חָנָם הֵם, שֶׁנֶּאֱמַר: הוֹי כָּל צָמֵא לָכוּ לְמַיִם.

מבאר הכתב סופר, שמלבד זאת שהתורה משולה לאש, מים ומדבר כי גם דברי תורה הם חיים, כל דבר מג' דברים הללו מורה על יסוד אחר בקבלת התורה: המים - מורים על ענווה, כמו שאמרו חז"ל שדברי תורה נמשלו למים, מה מים יורדים ממקום גבוה

למקום נמוך, כך דברי תורה מניחים מי שדעתו גבוהה עליו, והולכים אל מי שדעתו שפלה. התורה אף נמשלה לאש - כמש"כ נר מצוה ותורה אור, לאש ישנן שתי תכונות, מצד אחד היא מאירה לאדם את הדרך, אך מצד שני היא שורפת ומכלה, כך התורה - תכליתה היא תשובה ומעש"ט ומצלת מיצר הרע, אך מי שלומד תורה ואינו הולך בדרך הישר, או אז התורה נהפכת לו לרעה,

והוא גרוע מעם הארץ, שהרי הקב"ה מדקדק עם תלמידי חכמים יותר מעמי הארצות.

ואף למדבר נמשלה התורה, כפי שנאמר 'לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן', היינו למסתפקים במועט. התורה מתקיימת אצל מי שמוותרים על המותרות, ונהנים מהנאות והטבות העולם הזה רק כדי להחיות את נפשם, כדי שיהיה להם די כח ללימוד התורה. את המידה הזו מסמל המדבר שהוא שממה, אין בו לא עצים, לא דרכים ולא בתים, ונתינת התורה במדבר מסמלת את היותה נקנית אצל המסתפקים במועט.

...

על ענוותנותו הגדולה של הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל, מספר ידיו מנעוריו רבי אברהם קורזנר ז"ל:

בשנת תשי"ח, עת היה רבי אליהו משגיח בישיבת כפר חסידים, ביקרתי בארץ ישראל ושהיתי כמה ימים בישיבה, המשגיח הזמין אותי לישון אותו בחדרו.

בוקר אחד, התעוררתי מוקדם, והנה אני רואה את רבי אליהו עומד ליד החלון ומדבר אל עצמו בלחש, תוך כדי הקפדה יתירה שלא אתעורר. סקרן הייתי לדעת מה רבי אליהו לוחש שם, הטיתי את אוזני ושמעתי שהוא חוזר כמה וכמה פעמים על הפסוק: 'לא תביא תועבה אל ביתך'. לפלא היה הדבר בעיניי, מה מצא רבי אליהו להתעורר כה מוקדם ולחזור על פסוק זה פעמים רבות כל כך?

קם הגאון ר' שמעון שקאפ מכסאו ואמר לבחור, אינני מומחה בבישול אך כעת הרבנית איננה בבית ותיאלץ להסתפק במה שאני יודע לבשל, וכך ניגש גדול הדור שהגיע לגבורות שבעים שנה למטבח והכין ארוחת ערב

מה היו 2 השאלות במבחן הקבלה לשיבת גרודנא?

הרב אברהם פוקס

"יִפְקְדֵת אֲלֵעֶזֶר בֶּן אֶהָרֹן הַפְּהוּ שְׁמֹן הַמְּאֹר וְקִטְרֵת" (במדבר ד', ט"ז)

ומפרש רש"י שאלעזר היה ממונה לשאת את הקטורת ושמן המשחה ומנחת התמיד, וכן היה מוטל עליו לצוות ולזרז ולהקריב בעת חנייתו. ומקור דברי רש"י הוא המדרש שאומר: אמרו עליו על אלעזר שהיה מוטל עליו טורח גדול, שהוא היה נושא שמן המאור וקטורת הסמים ומנחת התמיד ושמן המשחה. מאות של קילוגרמים היה סוחר אלעזר בן אהרן שהיה סגן הכהן גדול (קטורת הסמים שלוש מאות שישים וחמשה מנים, שהם קרוב למאה וחמישים קילוגרם, שמן למאור מאה ושמונים לוגין שהם לפחות חמישים וארבעה ליטר וכ"ו)

וכתב על כך הרמב"ן: אבל היה אלעזר חזק ואמיץ כיעקב אבינו, וכן משה רבינו ואהרן אחיו, וקוי ה' יחליפו כח, וכל כך למה, מפרש המדרש רבה שהיה נוהג בשפלות לפני המקום וכמו שמצינו בגמרא באמוראים שהיו טורחים בעצמם בהכנות לשבת וכך פוסק השולחן ערוך בסימן ר"נ: ומהם ילמד כל אדם, ולא יאמר לא אפגום כבודי, כי זה הוא כבודו שמכבד השבת, ומוסיף שם המשנה ברורה: וראיתי אנשי מעשה גדולי תורה שהיו מכבדין הבית בעצמן. רבים זוכרים את מרן הסטייפלער עונה לשאלותיהם ביום שישי כאשר מטאטא בידו ואינו מניחו...

פרשת במדבר לעולם נקראת לפני חג השבועות, והלא דבר הוא שיש בו ללמדנו ולתת לנו הכנה לפני קבלת התורה, ופוסק זה מראה לנו כיצד גם סגן הכהן גדול נשא בעול יחד עם אחיו הלוויים בכל הקשור לעבודת המשכן.

שיבת גרודנא שבליטא בנשיאות ראש הישיבה הגאון ר' שמעון שקאפ היתה לשם ולדבר בקרב לומדי בתי המדרש, כל נער שהחל ללמוד תורה חלם בערגה ללמוד בישיבה ולזכות ולשמע את שיעוריו המפורסמים והחריפים של הגאון הגדול, אחד מאותם נערים היה בן עניים שיחד עם כל משפחתו שאף גם הוא ללמוד בישיבה הנודעת, הוא השתדל לנצל את ימי נערותו בלימוד התורה ולהתכונן להיות א ישיבע בוחער במלא מובן המילה, והנה בהגיע היום שבו יוכל להתקבל למכינה לישיבה נתנו הוריו בידו מעט לחם ומים

ואמרו לו: ילדינו היקר קח את מה שיש בידינו לתת לך ותצליח בדרכך ויהי רצון שתתקבל לישיבה ותעשה בה חיל ותגדל בתורה ומן השמים יסייעו בידך, כסף, הוסיפו הוריו ואמרו לו אין לנו לתת לך, אך הישיבה נמצאת במרחק הליכה של שבוע ימים בלבד, הזהר בדרכך מן הסכנות האורבות בדרכים, וכאשר יגמר לך מאכלך בקש נא מיהודים טובים שיתנו לך מעט אוכל, וכך ליווהו לעבר היציאה מן העיירה כשפיהם מלא בברכות חמות.

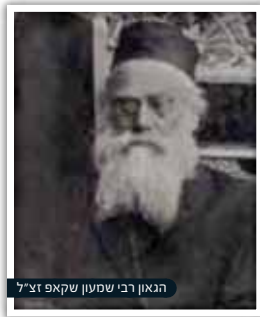
ואכן כך עשה, אוכל השיג מפה ושם ובלילה היה לן בבתי כנסיות, או סתם על חלקת אדמה שמצא על אם הדרך, והדרך היתה קשה ומסוכנת יותר ממה שחשב בתחילה ולכן היא לקחה זמן רב יותר, פעמים שהיה נתקף בדאגה האם ישיג עוד אוכל להכניס לפיו בטרם יגיע לישיבה, וביותר, האם יצליח במבחן בכדי להתקבל לישיבה ולא יבייש את שם משפחתו ובנוסף עוד יצטרך ללכת

את הדרך הארוכה בחזרה, וכדי להרגיע את חששותיו חזר שוב ושוב על דפי הגמרא שעליהם היה צריך להיבחן עד שידע אותם מלה במלה, סוף סוף הגיע הבחור לישיבה כאשר הוא כמובן עייף ומורעב אך דפי הגמרא היו מסודרים במוחו להפליא, השעה היתה שעת ערב והבחורים מן הישיבה ששמעו למטרת בואו, אמרו לו שעליו להיבחן כמובן אצל ראש הישיבה אשר כעת איננו בישיבה אלא בביתו, הבחור הלך לבית שהראוהו ודפק על דלת ביתו של גדול הדור ראש הישיבה הגאון ר' שמעון שקאפ בחשש ובפחד מן הבאות, הוא היה במתח עצום כיצד יקבלו ראש הישיבה,

חיש קל נפתחה הדלת ובפתח עומד ראש הישיבה, הוא קבלו בחביבות והכניסו לביתו ושאלו לשמו ושם עיירתו ומהי מטרת בואו, כששמע ראש הישיבה שהבחור רוצה להתקבל לישיבה אמר לו אם כן רוצה אני לשאול אותך שתי שאלות, הנה הגיע המבחן אליו התכונן בקפידה אמר לעצמו הבחור, שאלה ראשונה אמר לו ראש הישיבה, מתי אכלת לאחרונה ארוחת ערב חמה? הבחור נדהם מהשאלה ולא הצליח לענות מרוב תדהמה, לאחר רגעים התעשת וענה, כשלושה שבועות, קם הגאון ר' שמעון שקאפ מכסאו ואמר לבחור, אינני מומחה בבישול אך כעת הרבנית איננה בבית ותיאלץ להסתפק במה שאני יודע לבשל, וכך ניגש גדול הדור שהגיע לגבורות שבעים שנה למטבח והכין ארוחת ערב לבחור שזה עתה הגיע מהליכה ארוכה ומייגעת בדרכים הקשות,

לאחר שגמר לבשל הניח לפני הבחור צלחת מלאה מהאוכל, וכשסיימה, דאג למלאותה שוב, עד שהבחור היה שבע כהוגן, לאחר שבירך ברכת המזון פנה אליו גדול הדור ואמר לו וכעת לשאלה השניה, הו, חשב לעצמו הבחור, כעת מתחיל המבחן האמיתי אליו התכוננתי רבות, ומיד העביר במוחו את דפי הגמרא אותם שינן במרץ בימים האחרונים, ואז לתדהמתו הוא שומע את קולו של ראש הישיבה שואל אותו, מתי ישנת לאחרונה במיטה? הבחור השיב לו שאינו זוכר במדויק, ר' שמעון שקאפ פנה לחדרו סידר שם מיטה עם כרית ויצא ממנו כעבור כמה רגעים כשהוא מזמין את הבחור להיכנס לחדר השינה ומפציר בו שילך לנוח מקשיי הדרך שהיה בה בימים האחרונים, הבחור הבין שאינו יכול לסרב וגם לא התנגד לשינה הגונה, נכנס למיטה שאחר כך התברר לו שהיתה זו מיטתו של ראש הישיבה בעצמו, ור' שמעון שקאפ מיישר את הכרית ומיטיב את השמיכה והבחור בעייפותו הרבה נרדם עד למחרת בבוקר,

למחרת כאשר פגש ראש הישיבה את הבחור, אמר לו, עברת בהצלחה את המבחן, התקבלת לישיבה!! וסיים אותו בחור את הסיפור, שנים רבות עברו עלי מאז, ובהם צרות רבות והשוואה האיומה שבה נספתה כל משפחתי ושאר נסיונות קשים, ומה ששמר על יהדותי בתוך כל הקשיים היו אלו שתי השאלות של מבחן הקבלה לשיבת גרודנא.

הגאון רבי שמעון שקאפ זצ"ל

מי מצא לו מפלט בישיבתו של רבי יעקב גלינסקי זצ"ל?

סיפורים מפעמים על השגחה פרטית • "מציץ מן החרכים..."

הרב אהרן כהן

"יְיָדָבֵר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי" (במדבר א', א')

מסביר המדרש על הפסוק הנ"ל: "למה במדבר סיני, מכאן שנו חכמים בג' דברים ניתנה התורה: באש במים ובמדבר וכו'. ולמה ניתנה בג' דברים הללו, אלא מה אלו חינוך לכל באי עולם כך דברי תורה חינוך הם, שנאמר: הוי כל צמא..."

חז"ל לימדו אותנו דבר נפלא, כל אדם יכול לבוא וליטול בחינם את התורה ללא שכר, כפי "שבאש מים ומדבר" אדם יכול להשתמש ללא שכר.

אנו נמצאים בערב חג השבועות, וידועה השאלה: מדוע יום מתן תורה נקרא בתורה "חג השבועות" ולא חג מתן תורה על שם התורה שניתנה בו? הרי כמו שחג הפסח נקרא על שום שפסח הקב"ה על בתי ישראל במצרים, וחג הסוכות נקרא על שם הסוכות שבני ישראל ישבו בהן בצאתם ממצרים, כך לכאורה היו צריכים לקרוא לחג השבועות - חג מתן תורה על שם התורה שניתנה בו? אלא, עיקר מתן תורה נעוץ בשבעת השבועות הקודמים ליום

מתן תורה. וטעם הדבר, משום שהתורה כידוע, נקנית במ"ח דברים (אבות ו', ה'), מהלשון "נקנית" ניתן לדייק שיש מושג של 'ידיעת התורה' ויש מושג של 'קנין התורה'.

את ההבדל ביניהם מסביר רבי אליהו לופיאן זצוק"ל במשל הבא: אדם הממונה על בתים ובניינים רבים השייכים לפלוגי חברו, בתוקף תפקידו הוא יודע ומכיר את כל הפרטים בכל חדר ופינה בבתיים שהוא ממונה עליהם, ולפעמים אף יותר מבעל הבית עצמו, אולם אין לו כל קנין בהם והם כלל

לא שלו. משא"כ בעל הבית שהדירות הן קניינו ורכושו.

כך התורה, ישנם כאלה שיש להם ידיעה גדולה בתורה, אבל התורה לא נעשית שלהם כי לא קנו אותה בקנייני התורה המפורשים בפרק קנין תורה, שכן לקנות את התורה נדרשים ארבעים ושמונה דברים, ורק על ידם יעשה האדם קנין בתורה.

הסיפורים הבאים ייטיבו להמחיש את ההשגחה הפרטית המלווה כל אדם, על כל צעד ושעל, וכפי שמספר רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל: באחד הימים, צצו לפתע שלושה ילדים תימנים בהיכל הישיבה. עיניהם הכהות נוצצות בפיקחות ובחן יהודי, ובפיהם שאלה: "התפללו כאן כבר מנחה?" ראיתי על פי מראם, שאינם בקרב שומרי תורה ומצוות, ומיהרתי לשאול: "מי אתם?" באותם ימים, הועלו מאות אלפי עולים מארצות המזרח, והעבירום כאן על דתם, רחמנא לצלן. מי שיכולנו להציל, ניסינו להציל.

השיבו לי את שחששתי מפניו: "אנחנו מחניכי הקיבוץ. לקחו אותנו לטיול, וכשהגיע זמן מנחה חיפשנו בית כנסת להתפלל בו. לעגו לנו, אמרו שלא יניחונו להתפלל, אבל אנחנו ברחנו לכאן, ונתפלל ויהי מה!"

אויי, רבותיי, כמה זה כאב לי. כמה כואב לראות אח מוציא את אחיו לשמד. "גדול המחטיאו יותר מן ההורגו", וכאן מדובר באלפי אלפי ילדים שמועברים יום על יום דתם. אמרתי להם: "היודעים אתם מה? אל תתפללו כעת. הנה יש כאן חורשה, לכו והתחבאו בה, והישארו כאן, בישיבה."

הרעיון נשא חן בעיניהם. בקיבוץ לועגים להם, וכאן יוכלו להתמיד בקיום המצוות! מיד פרחו ונעלמו להם והסתתרו בחורשה.

נכנס המדריך: "איפה הילדים?"

"ילדים?" היתממת, הן הוא לא ילמד אותי כיצד עומדים בגבורה מול היצר הרע המבקש להעבירני על דתי ועל דעת קוני! עטיתי הבעה תמימה מאוד: "איזה ילדים?"

"ילדים! נכנסו לכאן ילדים!"

"לכאן?" העמדתי פנים תמהות, "ילדים של מי? שלך?"

"לא שלי", זעף המדריך, "חניכי הקיבוץ הם! חניכים שלי!"

"חניכים שלך נאבדו???" גערתי בו בחומרה, "איזה מדריך אתה! חסר אחריות! אי אפשר לסמוך עליך! אתלונן עליך!"

נבהל המדריך, וברח מן המקום...

וחייהם הרוחניים של שלושת הילדים, שנכנסו למקום במקרה ובהשגחה, היו להם לשלל.

סיפור נוסף: יום אחד, עצר חמור, כושל, על פתח הישיבה. האישה שעמדה על ידו ושלושת הילדים שרכבו עליו עד כה, ניסו לנער ממקומו ולהקימו, אבל לא הועילו בדבר. החמור היה עקשן כפרד, ולא זז ממקומו. התלמידים, שראו כך, יצאו כדי לקיים את מצות "עזוב תעזוב עמו" וגילו שלחמור רצונות משלו... לא קם ולא זע מפניהם.

המהומה סביב החמור והילדים גדלה, וראשי הישיבה, רבי אלחנן פרלמוטר ואני, יצאנו לעזור גם אננו. משיחה עם האם, תימנייה שעלתה זה עתה לארץ, הגענו למסקנה המזעזעת: היא עמדה לשלוח את ילדיה לקיבוץ! בתמימותה לא ידעה שבכך היא גוזרת שמד על ילדיה. אמרו לה שבקיבוץ יקבלו חינוך ומזון, ודי לה בזה. אין לה כסף, ויכולת לגדלם, ובקיבוץ יתנו להם הכל.

ניסינו לשכנעה להשאירם בישיבה, ואף במוחם של הילדים, שהאזינו לקול התורה הבוקע מן הישיבה, החלו הזיכרונות מבית אבא שבתים להתעורר. "ייהיה להם טוב פה", הבטחתי לה, "נדאג להם לכל מה שיצטרכו! יותר מאשר בקיבוץ! מה שהם ירצו - ניתן להם!"

אבל האם עקשנית: הבטיחו לה הכשרה מקצועית! הבטיחו לה שגם פרנסתם של הילדים בעתיד תהיה מובטחת! תלמידי הישיבה שכנעו את שלושת הילדים, והללו פנו אל האם ואמרו: "אמא, אנחנו נשארים כאן!" האם הנדהמת ניסתה לשכנעם בכה ובכה, אבל לא עלתה בידה. כאן הם רוצים להישאר, והיא תחזור הביתה. החמור העקשן התרומם ממקומו אחרי שירדו ממנו הילדים, והיא חזרה הביתה עמו, מותירה את ילדיה בידיהם המסורות של ראשי הישיבה. שלושת הילדים הללו הפכו לרבנים. אם לא היה החמור עוצר על פתח הישיבה, מי יודע מה היה עולם בגורלם.

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

האם הלויים יעבדו בבית המקדש לעתיד לבוא? האם המוחזק כלוי בזמן הזה חייב בפדיון הבן?

והאם צריך הלוי לעלות לתורה לעליה השנייה לפחות פעם בשנה?

הרב יעקב ברגמן

נוטלים כמה לויים יחד את ידי הכהן; ויש שהורה שאין לנהוג כך, כיון שאין זו דרך נטילה. ואם אין לוי בבית הכנסת - יטול את ידי הכהנים בכור שנולד ראשון מאמו; (ויש שכתב שבזוהר משמע שהכהן יטול בעצמו).

זכויותיו של הלוי בזמן הזה - חכמינו ז"ל אמרו במשנה, שהלוי קודם לישראל להחיותו, ולהשיב אבדתו, ולתת לו צדקה, ולפדותו מן השבי. ויש שכתבו בדעת הירושלמי, שבזמן הזה אינו קודם לישראל. ויש שכתבו שהבבלי חולק על כך. ויש שכתבו שבזמן הזה ראוי להקדימו, אך אין חובה בכך. וכן פסק במשנה ברורה, שראוי

להקדימו למתן צדקה, וכתב שכך הדין גם לגבי דברים שבקדושה, כגון להוציא אחרים ידי חובתם בברכה, או לְזַמֵּן בברכת המזון. ובנוגע לפדיון הבן, שלוי ובן של בת לוי פטורים ממנו - יש שכתבו כי בזמן הזה, מרוב הגזירות והגירושים שבגלות, קרוב לודאי שלא נשמר סדר הייחוס כראוי, ולכן, הגם שלא ניתן לחייב את הלויים בפדיון הבן, ראוי ללוי לפדות את בנו הבכור מספק, ולהשאיר את כסף הפדיון לעצמו. וכן יש שכתבו שאין לתת מעשר ראשון ללוי. אך יש שכתבו שחובה לתת מעשר ראשון ללוי, או שמידת חסידות היא; וכך נהג החזון איש. ויש מי שכתב, שלפי דעת הפוסקים כהן צריך לפחות פעם בשנה לעשות מעשה

המוכיח על כהונתו, כדי 'להחזיק' את עצמו בכהונה (ראה מגן אברהם קכח, עה), גם לוי צריך לעשות כן, ועליו להשתדל לעלות לתורה לעליה השנייה לפחות פעם אחת בשנה. אבל ביציקת מים על ידי הכהנים לפני נשיאת כפים אין הוכחה ללְזַמֵּן, שהרי במקום שאין לוי, יוצק הבכור.

[שו"ע או"ח קכח, ו-ז, ומשנ"ב כב-כד; ביאורים ומוספים דרשו, 32, 34,

35 ו-39; משנ"ב רא, יג; אנצ"ת ע' לוי]

בפרשת השבוע אנו למדים על הבדלת שבט לוי לעבודת המקדש, שנאמר: "וְאֵנִי הִנֵּה לְקַחְתִּי אֶת הַלְוִיִּם מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תַּחַת כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר רֶחֶם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם". ופירושו חז"ל, שבתחילה היו הבכורים מיועדים לעבודת המקדש, וכשחטאו הבכורים בחטא העגל, נלקחה מהם העבודה וניתנה לבני שבט לוי. ובטעם הדבר כתבו ראשונים, שכבוד המלך הוא שיהיו אנשים מסוימים, מסוג או משבט מסוים, קבועים לשירות בביתו, ולא יכנס זר ביניהם לעבודת המלך.

הבדלה זו של הלויים, לא תשתנה לעולם, כפי שאמרו חז"ל על סוף הפסוק הנ"ל: "והיו לי הלויים", שכל דבר שנאמר עליו 'לי' אינו משתנה לעולם, והיינו, שאף לעתיד לבוא, כשיחזרו הבכורים לעבודתם - לא ירדו הלויים מקדושתם, ויעבדו יחד עם הבכורים. וכתבו אחרונים, שהואיל ובנחרו בני שבט לוי משאר השבטים, הרי הם קדושים יותר, ועליהם לקדש עצמם יותר משאר ישראל. תפקידי הלויים בעבודת המקדש היו רבים. ותפקיד נוסף להם, הקיים גם בזמן הזה - יציקת מים על ידי הכהנים לפני נשיאת כפים. ופירושו חכמינו ז"ל שטעם הדבר הוא משום שהכהנים מוסיפים קדושה על קדושתם בכך שמקדשים ידיהם מן הלויים הנקראים

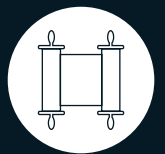
קדושים; ומטעם זה, צריך הלוי להתקדש תחילה וליטול את ידיו לפני שיוצק מים על ידי הכהן. וכן פסק בשולחן ערוך. ומנהג בני אשכנז שהלוי אינו נוטל את ידיו, אך אם ידיו אינן נקיות, או אף אם הסיח דעתו מהשמירה על נקינות - ראוי שיטול.

ואף לוי תלמיד חכם יטול את ידיו של כהן שאינו תלמיד חכם, ואין בכך זלזול בכבוד התורה, כי אדרבה זהו כבודו, שמהדר ומדקדק במצוות. ויש נוהגים, שאם יש כמה לויים וכהן אחד,

- מהי הכוונה הראויה בעת שאדם מבקש את ברכת הצדיק?
- אלו יסודות הניחו בני ישראל במדבר לבנין העם?
- מהי השייכות בין מעמד הר סיני והקמת המשכן?
- מדוע חששו ישראל שהתורה תשאר בידי שבט לוי?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

מדוע כתב הרמב"ם את הלכות ספירת העומר בהלכות תמידין ומוספין?

דין ספירת העומר בזמן הזה
לדעות שספירת העומר בזמן הזה היא מדרבנן, האם די בספירת הימים בלא שבועות?
האם חיוב ספירת העומר תלוי בהבאת העומר?

מדוע היה רש"י סופר בלא ברכה מבעוד יום, וחוזר וסופר בערב בברכה?

ברכת ספירת העומר
האם דין הברכה על ספירת העומר שונה משאר ברכת המצוות?
האם שייך קיום מדאורייתא בברכת המצוות דרבנן?

האם הברכה על ספירת העומר, היא חלק מנוסח הספירה?

דעת הראב"ה בגדר ברכת ספירת העומר
האם בכל מצוה דאורייתא, ברכת המצוה היא גם מדאורייתא?
מדוע לדעת הראב"ה יש לחזור ולברך על ספירת העומר הנספרת מספק?

כל התשובות לשאלות בספר
מועד לדוד
על מועדי השנה

להזמנות דרשו: 02-5609000

מה היה יחסו של הגר"א זצ"ל עם ילדיו?

”וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם הַדָּבָר ה' אֶת מֹשֶׁה בְּהָר סִינַי” (במדבר ג', א')
 וכתב רש"י: שהפסוק פותח ואלה תולדות אהרן ומשה, ואינו מזכיר
 אלא בני אהרן, ונקראו תולדות משה, לפי שלמדן תורה, מלמד
 שכל המלמד את בן חבירו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו.
 וקשה מדוע באמת לא הוזכרו תולדותיו של משה, שהרי היו לו
 בנים אלעזר וגרשום.
 ובפרדס יוסף ביאר זאת ע"פ הגמ' בזבחים (קב.) שמביאה את

הפסוק (במדבר יב, טו) ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים.
 ומקשה הגמ' מי הסגירה, משה זר הוא ואין זר רואה את הנגעים,
 ואם תאמר אהרן, אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים.
 ומקשה שם המהרש"א שמדוע לא אומרת הגמ' שמשה קרוב
 הוא, הלא אף הוא היה אחי מרים, עי"ש.
 והביא שתי ר' הבית ישראל מגור זצ"ל בשם הרבי מקאצק זצ"ל,
 שלא שייך לומר על משה שהוא קרוב, כי התעלה מבחינת איש,
 לבית איש אלוקים, ולא שייך אצלו שום קירבה.
 ולפי"ז כתב שגם כאן אצל משה רבינו איש האלוקים לא היה
 שייך ענין קרובה ומשפחה ולכן לא נזכרו תולדותיו הגשמיים
 אלא הרוחניים.
 וראה בקובץ ישורון (יח עמ' תתצ) במאמרו של הרב אפרים
 קירשנבוים שליט"א, שמביא מקורות על יחסו של הגר"א זצ"ל
 עם ילדיו, שנראה שלא דיבר איתם ולא היה בחברתם, ומאריך
 לבאר את הענין בטוב טעם, שכל ענינו ועיסקו היה מחמת חומרא
 של ביטול תורה ואין מדבריהם סתירה לפן נוסף. [אפשר לקבל
 המאמר במייל המצורף]

מדוע קוראים לספר הרביעי ”במדבר” ולא ”במדבר”?

”וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד” (במדבר א', א')
 הרמב"ן בהקדמה לספר במדבר כתב "שאין בספר הזה מצוות
 הנוהגות לדורות זולת מצוות בעניני הקרבנות שהתחיל בהן בספר
 הכהנים ולא נישלם ביאורן שם והשלימן בספר הזה".
 ומאבי מורי שליט"א שמעתי, שלפי הרמב"ן ניתן לבאר מדוע
 קוראים לספר זה "במדבר" בפת"ח ולא "בְּמִדְבַּר" בשו"א.
 שלכאוי היה צריך לקרוא לזה ע"ש הפסוק הראשון דכתיב
 "בְּמִדְבַּר", אלא שלפי מש"כ הרמב"ן יש לומר שכיון שהמצוות
 שנישנו בספר זה לא נוהגות לדורות, לכן מדגישים שספר זה
 נאמר לתקופת המדבר, "במדבר".
 וצ"ע על הרמב"ן מכמה וכמה מצוות שנישנו בספר זה שלא
 בעניני קרבנות, וגם לא נישנו כלל בספר ויקרא, כגון ציצית, חלה,
 וברכת כהנים, ועוד.

מה הטעם שבכור מקבל "פי שנים" בירושה?

”כֹּל בְּכוֹר פֶּטֶר רָחֵם מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהָיוּ לִי הַלְוִיִּם” (במדבר ג', י"ב)
 כתב ה"חזקוני" טעם חדש מדוע בכור נוטל בירושה פי שנים:
 "שהבכורים לא היו ראויים לנחלה כדי שלא יהא להם עסק
 בדבר אחר אלא רק בעבודת הקב"ה, ויהיו זריזים ומלומדים בה,
 ומשנלקחו הלוויים במקומן צוה הקב"ה שלא תנתן ללוויים נחלה,
 אך המעשרות ינתנו להם, ולפיכך נוטל הבכור פי שנים חלקו הראוי
 לו וחלק הראוי ללווי", ע"כ.
 והרמב"ם ב"מורה נבוכים" (ח"ג פ' מב) כתב שיבכר הגדול שבבניו,
 מפני שאהבתו קודמת.
 ובמשך חכמה (שמות ד, כב) כתב שהטעם שבן בכור נוטל פי
 שנים, משום שהוא עשה אותו אב.
 ובהערות יד לחכמה (שם על המשך חכמה) הביא מס' "כתבי
 אבא מארי" (להגרש"ד ואלקין זצ"ל) שהקשה ע"ז, שהלא גם בת
 תחילה עושה אותו לאב ולכן גם לה היה שייך איזה יפוי כח לפי
 סברא זו, ועי"ש מש"כ בזה.

’לקראת שבת’ אצלכם בתיבת המייל
<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

מתנות על מ

ארגון 'אחינו' ו'דרשו' מזמינים אותך להיות במגש מפואר לחלות מכסף ובמתנות יקרות ערך כרטיסי הגרלה להגרלה

מתנה בשווי 1.280 ש"ח
מסלול מס' 12

בתרומה ע"ס 40 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 800 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִכָּסֶּף בשילוב עץ (מבית מסורת-הצורפים)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.280 ש"ח

להלן מגוון אפשרויות הח

מתנה בשווי 533 ש"ח
מסלול מס' 4

בתרומה ע"ס 23 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 414 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִכָּסֶּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 533 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח
מסלול מס' 3

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד מועדים' 2 כרכים
- סכין לחלות מִכָּסֶּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 514 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח
מסלול מס' 2

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 360 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- סכין לחלות מִכָּסֶּף
- 2 כרטיסים להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 508 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים
סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה
50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות וקבלת המתנות מוקד

גש של כסף

שותף בזיכוי הרבים, ולזכות מיידית
בשילוב עץ מבית 'הצורפים', 'חדד'
עד לשווי 1.340 ש"ח
הגדולה בשווי 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 1.340 ש"ח
מסלול מס' 13

בתרומה ע"ס 42 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 840 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- 'דרש דוד' על התורה 3 כרכים
- מגש לחלות מִקְסָף בשילוב עץ (אחים חדד)
- 12 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 1.340 ש"ח

נרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 999 ש"ח
מסלול מס' 11

בתרומה ע"ס 36 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 720 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- ש"ס וילנא 20 כרכים מ' כ"ס, כ' רכה
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- 9 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 999 ש"ח

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים
סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- סכין לחלות מִקְסָף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח
מסלול מס' 6

בתרומה ע"ס 27 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 486 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- 4 כרטיסים להגרלה הגדולה

50.000 ש"ח

מתנה בשווי 650 ש"ח

מתנה בשווי 594 ש"ח
מסלול מס' 5

בתרומה ע"ס 25 ש"ח לחודש 18X חודשים
סה"כ 450 ש"ח

מקבלים:

- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- גביע יוקרתי מִקְסָף
- כף הגשה לעוגה מִקְסָף
- סכין לחלות מִקְסָף
- 5 כרטיסים להגרלה הגדולה

מתנה בשווי 594 ש"ח

'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

האם מותר לברור פסולת עם חלק מהתערובת?

ובאיזה אופן ניתן להסיר את התוית שעל גבי החלה?

הרב משה גרין

העצם ומוצץ את הלחלוחית שיש עליה, הרי זה מותר לכל הדעות, משום שפעולה זו מוגדרת כחלק ממעשה האכילה ולא כהוצאת הפסולת מן האוכל.

ג. תוית המודבקת על גבי חלה - אסור להסירה משום איסור בורר, אולם אם מסיר קליפה דקה מהחלה יחד עם התוית - הרי זה מותר לכל הדעות, כיון שהתוית אינה פסולת המעורבת בכל החלה, ואין בהסרתה תיקון של כל החלה, אלא היא מעורבת בנקודת המגע שלה בחלה בלבד, וכיון שהפריד את מקום המגע שלה יחד עמה, אין כאן הפרדה של פסולת ממאכל.

ד. תפוח שנרקב מקצתו, או עוגיה שחלקה נחרך בשעת האפייה, וכדומה, ואותו מקצת אינו ראוי לאכילה, (אף אם בשעת הדחק הוא ראוי לאכילה) - אסור לחתוך את החלק המקולקל לבדו, שהרי זה בורר פסולת ממאכל. ואם חותך עמו מעט מהחלק שאינו מקולקל - תלוי הדבר במחלוקת הנ"ל, כיון שהסרת החלק המקולקל מהווה תיקון לכל התפוח; אך אם חותך במרחק מהחלק המקולקל, הרי זה מותר לכל הדעות.

[ביה"ל שיט, ד, ד"ה הבורר, ד"ה מתוך,

וד"ה חייב; חזו"א או"ח נג; ארח"ש ג, סד-סט, ובהערות]

אסור להסיר בשבת פסולת המעורבת במאכל, משום איסור 'בורר'. ונחלקו הפוסקים בנוגע להוצאת פסולת מתוך התערובת, כאשר נוטל יחד עמה מעט מהמאכל: לדעת המשנה ברורה הדבר מותר, משום שאינו מפריד את הפסולת מהאוכל בפני עצמו; ולדעת החזון איש הדבר אסור, משום שגם באופן זה נתקן המאכל הנותר ונברר מהפסולת שהיתה מעורבת בו.

אולם, כאשר נוטל יחד עם הפסולת כמות גדולה מהמאכל, באופן שאינו מוגדר כנטילת פסולת מן האוכל אלא כחלוקת התערובת לשני חלקים, או כשמדובר בפסולת שאינה מוגדרת כמעורבת עם כל המאכל, אלא רק בנקודת המגע שלה המאכל - מותר הדבר אף לדעת החזון איש.

ומספר דוגמאות לדין זה:

א. גרעין של לימון שנפל לסלט - אסור להוציאו ממנו, משום שבורר פסולת מן האוכל, ואם מוציא יחד עם הגרעין מלוא הכפית מהסלט - תלוי הדבר במחלוקת הנ"ל, אך אם מוציא מהקערה מלוא הצלחת מהסלט - מותר הדבר לכל הדעות.

ב. האוכל חתיכת דג או עוף שיש בהם עצמות, ומוציא עצם עם מעט בשר - תלוי הדבר במחלוקת הנ"ל. אולם, אם מוציא את

כיצד יש לנהוג כשתיק התפילין נופל לארץ בשבת?

והאם מותר להוציא את הטלית מתיק התפילין בשבת?

הרב משה גרין

ובשעת הדחק ניתן להקל, ולכן אם נפלו תפילין על הארץ והן מונחות בבזיון, צריך להרימן, אך אין לטלטלן למקום אחר, אלא להניחן בסמוך במקום שאינו בזיון להן. ויש שהורה לאחד ההחליט שהוא חפץ לשבת במקום שבו נפלו התפילין, ואז יותר לו לטלטלן לכל הדעות, כיון שזהו לצורך מקומן. וכן אם שכח את התפילין בכיס הטלית, מותר להוציאן ממנו ולהשתמש בטלית, משום שזהו טלטול לצורך מקומן, המותר לכל הדעות; אך לכתחילה יש להוציא

את הטלית בערב שבת.

[שו"ע שח, ד, ומשנ"ב כד; ביאורים ומוספים דרשו, 32 ו-35]

נחלקו הפוסקים אם תפילין הן 'מוקצה': יש אומרים שאף על פי שאסור להניחן בשבת לשם מצוה, מותר להניחן שלא לשם מצוה, ולכן הן נחשבות ככלי שמלאכתו להיתר. ואף שעיקר ייעודן להנחה לשם מצוה, כיון שהפעולה עצמה מותרת, ורק המחשבה לשם מצוה היא האיסור, אין זה מחשיב את מלאכת הנחת התפילין למלאכת איסור, וממילא הן נדונות ככלי שמלאכתו להיתר. ויש אומרים שאסור להניחן בשבת שלא לשם מצוה, ולפיכך נחשבות התפילין ככלי שמלאכתו לאיסור, ואין לטלטלן אלא לצורך מקומן.

מצות לימוד התורה ביום ובלילה

וכדביאר המשנה ברורה סימן רל"ח סעיף א', שמשכ' הרמב"ם להזהר בכל לילותיו - הכוונה אפילו בלילי הקיץ הקצרים, שצריך ללמוד לפחות מעט קודם השינה.

וכן פסק השו"ע (סי' רל"ח) שצריך להזהר בלימוד הלילה יותר מבשל יום, והמבטלו - ענשו מרובה.

וכתב המשנ"ב מה שאמרו חז"ל בע"ז (דף ג:) "שכל העוסק בתורה בלילה הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום" שנאמר: "יומם יצווה ה' חסדו (בזכות) ובלילה שירה עמי".

מנהג ישראל קדושים להיות ערים בליל שבועות ולעסוק בתורה כל הלילה, וכתב המשנ"ב (סי' תצ"ד) בשם האריז"ל שמי שער כל הלילה, ולא ישן כלל ועיקר, ועוסק בתורה - מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק בשנה זו.

ולפי האמור יתכן, שכדי לזכות בכתרה של תורה ביום הקדוש של מתן תורה, לומדים בלילה, שמעלתו גדולה מלימוד היום האמור, ועוד טעמים נתבארו בפוסקים.

הנעור בלילה - לא יברך על נטילת ידיים, אלא אם עשה צרכיו קודם התפילה אז יטול ידיו ויברך. ברכת 'אלוקי נשמה' והמעביר שינה' וכן ברכות התורה - ישמע ממי שישן ויכוון לצאת ידי חובה.

שאר ברכות השחר אפשר לברך בעצמו. ברכת הציצית יברך על הטלית גדול ויכוון לפטור את הטלית הקטן. ובחור שאין לו טלית ישמע מאדם נשוי ויכוון לצאת.

ויהי רצון, שנזכה כולנו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה הקדושה באהבה.

דף קכ"א: מבואר בגמ' באחד הטעמים, שיום ט"ו באב נחשב יום טוב כיון שבאותו יום גמרו לכתוב עציץ לצורך המזבח, ופירש רשב"ם שהיו שמחים, כיון שהשלימו מצוה גדולה זו.

רבינו גרשום פי' שהשמחה היתה, כיון שכשעסקו בכריתת עציץ היו מתבטלים מתלמוד תורה וכשפסקו עשאוהו יום טוב שמכאן ואילך היו עוסקים בתלמוד תורה.

עוד אמרו בגמ' שט"ו באב הימים מתקצרים ויש חובה להוסיף בלימוד בלילה, והמוסיף יוסיף. פירש רשב"ם שהמוסיף ללמוד בלילות יוסיף אריכות ימים שנאמר: "כי הוא חייך" ונאמר: "כי אורך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך".

כתב הרמב"ם בהלכות תלמוד תורה (פ"ג הי"ג): אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה. לפיכך, מי שרוצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו, ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה, אכילה, שתיה ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה.

היה צד להבין שעדיף לישון ביום ולהיות ער בלילה כדי לזכות

לכתרה של תורה, אך זה ודאי אינו, שהרמב"ם בעצמו בהלכות דעות (פ"ד ה"ד) כתב שמספיק לישון שמונה שעות ביממה והיה בסוף הלילה עד שתעלה השמש. הרי שהנהגה הראויה היא לישון שמונה שעות בלילה.

אלא, ביאור דברי הרמב"ם, שכל לילה יקפיד ללמוד חוץ מהשינה,

ובאו כולם בברית יחד תכניות חיסכון בקצבאות ילדים

יש להכניס את הקצבאות לקופות כשרות כדי שלא להיכשל בריבית המועד להירשם הוא עד חג השבועות זמן מתן תורתנו.

מי שלא נרשם, הכסף יועבר מאליו להשקעות באיסורי ריבית וחילולי שבת. הדרך להירשם פשוטה וקלה: חייג עכשיו 2637*

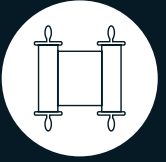
ובחר באחת משלושת הקופות "מיטב דש", "פסגות" ואו "הראל".

ובחר במסלול הלכה בקופה הנבחרת.

כפי הנראה ישנם אנשים שעדיין לא נרשמו, לכן כל אחד לאחר שבחר בעצמו יודיע לקרוביו וידידיו את הדרך להירשם.

וניכנס לברית מתן תורה ללא ריבית.

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם ניתן לברך 'הגומל' על נס שנעשה לאחר? האם עושים 'הטבת חלום' בשבת? מה מברכים בלידת בן ובת יחד?

ברכת 'הגומל'

- כפי שלמדנו, ההולך בדרך העוברת במדבר ובים - חייב בברכת "הגומל". ולכתחילה יש לברך עד היום השלישי לסיום דרכו, אך בדיעבד, ניתן לברך ברכת 'הגומל' לעולם.
- מנהג בני ספרד לברך 'הגומל' לאחר כל דרך שאומרים בה תפילת הדרך. ומנהג בני אשכנז שלא לברך 'הגומל', אלא לאחר דרך העוברת במדבר או בים, שיש בהן סכנה מיוחדת.
- לדעת השולחן ערוך, לאחר כל מחלה שמחמתה הוצרך החולה לשכב במטה, מברך 'הגומל'. ולדעת הרמ"א אין לברך אלא לאחר מחלה - או טיפול רפואי - שיש בהם סכנה שמחללים עליה את השבת.
- מי שהתחייב אביו, או רבו המובהק, בברכת 'הגומל', ראשי לברך בדרך שבח ותהילה, ולא בתור ברכת חובה: "ברוך... הגומל טובות שגמל לאבי - או 'לרבי' - כל טוב".

'הטבת חלום'

- 'הטבת חלום' נעשית באופן זה: החולם עומד לפני שלושה, ואומר: "חֲלָמָא טְבָא חֲזָאִי"; והם עונים: "טְבָא הוּא וְטְבָא לְהוּי, רַחֲמָנָא לְשׁוּיָה לְטַב, שְׁבַע זְמַנִּין לְגַזְרוּ עֲלֵה מִן שְׁמַיָא דִּי לְהוּי טְבָא וְיְהוּי טְבָא".
- 'הטבת חלום' - מצוה היא, וחל עליה הכלל: "זריזים מקדימים למצוות", ולכן ראוי לקיימה מיד כשמתאפשר, וניתן לקיימה אף בשבת.

תענית חלום'

- חכמינו ז"ל אמרו: "יפה תענית לחלום כאש לנעורת", שהיא פסולת הפשתן הנשרפת באבחה אחת; כלומר, אם חלם חלום רע שיש בו ממש לרמז על רעה העתידה לבוא, התענית מבטלת את הגזרה.
- החזון אי"ש הורה, שבזמננו אין להתענות כלל על חלומות, והעיד על עצמו שכן מנהגו; והורה לומר את התפילה להטבת חלום הנאמרת בשעת ברכת כהנים.

ברכות ההודאה על הטובה ועל הרעה

- כשרואה אדם את הגשם הראשון לאחר תקופת בצורת, צריך לברך ברכת ההודאה. יש אומרים שדין זה אמור גם בזמננו; ויש שמסופק אם בזמננו, שניתן לייבא מים ממדינה אחרת, צריך לברך.
- בתוכן ברכת הודאה בעת ירידת גשם, יש הבדל בין מי שיש בבעלותו שטח חקלאי ואין לו אשה וילדים או שותף, לבין מי שיש לו אשה וילדים או שותף; וביניהם לבין מי שאין שטח כזה בבעלותו.
- השומע שמועה טובה הקשורה אליו, וגורמת לו לשמחה יתרה - מברך 'שהחיינו'. ואם טובה זו קשורה גם אליו וגם לאחרים - מברך: "הטוב והמטיב", דהיינו שהשי"ת הטיב לו וגם לאחרים. וכן השומע שמועה רעה רח"ל הגורמת לו צער רב - מברך: "ברוך... דין האמת"; וחייב אדם לברך על הרעה בדעת שלמה ובנפש חפצה, כדרך שמברך על הטובה בשמחה.

ברכת ההודאה בשעת לידה

- בעת לידת בן, מברכים האב והאם 'הטוב והמטיב', ואף כאשר יש להם כמה בנים. ובלידת תאומים, יברכו על שניהם יחד; אך אם בָּרְכוּ על האחד קודם לידת השני, ישובו ויברכו על השני.
- בעת לידת בת, אף אם האב והאם שמחים במיוחד, וכגון שהיו להם כמה בנים והשתוקקו ללידת בת - אינם מברכים 'הטוב והמטיב'. אולם, בפעם הראשונה בה רואים את הבת, יברכו 'שהחיינו'.
- אם נולד ילד בעל מום, כגון 'תסמונת דאון' - יש אומרים שאין לברך את ברכות ההודאה; ויש אומרים שהדבר תלוי לפי הענין, ופעמים שצריך לברך.